

MOTERIS

Nr. 2 (3)

Balandis - Birželis

T U R I N Y S

	Psl.
Maloni Skaitytoja	1
Motinos Dienai. J. Matulionis	1
Motinai /eil./. Aguona	2
Psichologinės konsultacijos biurai. Dr. Ag. Šidlauskaitė	3
Vaizdus skaitymas namie. Dr. M. Žilinskienė	4
Kaip sudominti vaikus. L. Miežienė	7
Tėvo dienos proga. D. Augienė	9
Dvejopa malda /eil./. U. Gudienė	9
Pasaulinis motinų sąjūdis. O. Bačkienė	11
Piršliai Belmonte /vertimas. S. P./	12
Tėvui /eil./. D. Lipčiūtė	13
Lietuvės dailininkės. J. Dobkevičiūtė-Paukštienė	14
Lietuvių moterų tautiniai drabužiai visuomet gražūs. A. Tamošaitienė	15
Vaikų akys. Dr. M. Arštikaitytė	16
Kainas ir Abelis. V. Ramunė	17
Eil. B. Pūkelevičiūtė	18
Metai po metų ... /eil./. O Bernotaitė	19
Literatūra ir auklėjimas	21
Mergaičių kertelė	22
Moterų gyvenimas Rusijoje	23
Lietuvės plačiame pasaulyje	24
Mūsų moterys	25
Apžvalga	26
Pašto dėžutė	27
Mados. Filmas. Šeimininkėms.	28

Žurnalas gaunamas :

KANADOJE:

"Moteris" administracija,
46 Delaware Ave., Toronto, Ont.
"Tėviškės Žiburių" administracija,
941 Dundas St. W., Toronto, Ont.
J. Ambraziejienė,
15 Elm St., Hamilton, Ont.
L. Skripkutė,
133 Bold St., Hamilton, Ont.
K. Meškauskienė,
492 Wilson St., Hamilton, Ont.
B. Vilčinskienė,
7500 - 2nd Ave., V.St.M.
Montreal, Que.
O. Stankūnaitė,
207 — 4th Ave., Ville LaSalle,
Montreal, Que.
Kun. A. Sabas,
68 Joseph St., Sudbury, Ont.
El. Januškienė,
527 Balmoral St., Winnipeg, Man.
Mr. Z. Orvydas,
24 Queensdale E., Hamilton, Ont.

J. A. VALSTYBĖSE:

Spaudos skyrius,
Immaculate Conception Convent,
R.F.D. 2, Putnam, Conn.
M. Šaulienė,
61 Lafayette St., Paterson, N.J.
A. Rūgytė,
5725 So. Artesian Ave.,
Chicago 29, Ill.
A. Prunskytė,
3038 So. Emerald Ave.,
Chicago 16, Ill.
M. Žukauskienė,
4843 B. St., Philadelphia, Pa.
E. Pauliukonienė,
9 Aetna St., Worcester, Mass.

J. Damušienė,
1429 E. 93 St., Cleveland 6, Ohio.
V. Kundrotienė,
3768 Kendall Ave., Detroit 38,
Mich.
L. Gailiūšienė,
1249 E. 82 St., Cleveland 3, Ohio

ANGLIJOJE:

D. Daunoraitė,
49 Thornton Ave.,
London W. 4, England.

ŠKOTIJOJE:

U. Juodišienė,
12 Caledonia Rd., Glasgow C 5.

AUSTRALIJOJE:

V. Vaitiekūnienė,
2 Schofield St., Essendon, Vic.

ARGENTINOJE:

U. Šilaičienė,
Mendoza 2280, Avellaneda,
Buenos Aires, Argentina.

BRAZILIJOJE:

Kun. P. Ragažinskas,
C.P. 4118 So. Paulo, Brazil.

KOLUMBIJOJE:

J. Totoraitienė,
Medellin, Carrera 52 No. 62-63,
Colombia.

VOKIETIJOJE:

B. Survilienė,
Post Ofen, Hanau, Barbarossa
St. 1815. Germany.

Taip pat žurnalas gaunamas Amerikoje
ir Kanadoje didesnių vietovių liet.
gynų kioskuose bei knygynuose.

"MOTERIS"

LIETUVIŲ MOTERŲ
ŽURNALAS
leidžiamas kas trys mėnesiai.

Nr. 2 /3/

Leidžia
KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ
MOTERŲ DRAUGIJA.

Redaguoja
STASĖ PRAPUOLENYTĖ

Red. sekretorė
JANINA AMBRAZIEJIENĖ.

Administratorės
BRONĖ PABEDINSKIENĖ
KAZIMIERA JUOZAPAVIČIENĖ

Viršelis ir vinjetės
dail. H. J. ŽMUIDZINIENĖS.

Redakcijos adresas:
194 Charlton Ave. W., Hamilton, Ont.

Administracijos adresas:
46 Delaware Ave., Toronto, Ont.

Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė,
Toronto, Ont.

KAINA 75 centai
Prenumerata metams \$3.00.

"MOTERIS"

A QUARTERLY
LITHUANIAN WOMEN'S
MAGAZINE.

Published by the executive of the
Lithuanian Catholic Women's
Association.

1956 Spring issue
Printed by "The Lights" Printing &
Publishing Co. Ltd. in Toronto.

Price 75c

Dr. M. ARŠTIKAITYTĖ

Akių ligų specialistė

345 Bloor St. W. /prie Huron/
Suite 12.

Telefonai:
kabineto WA. 1-3584,
namų WA. 3-5555.

Toronto, Ontario

Europos gydytojas

Dr. N. Skaab

Dantistas

3 Barnesdale Ave. S.

Telefonas LI. 4-6405

HAMILTON, ONT.

VIRŠELYJE —

Aldona Veselkienė su išaustomis zana-
vykių priejuostėmis Anastazijos Tamo-
šaitienės Dailės Studijoje.

Maloni Skaitytoja

Šis "Moters" numeris tave atranda vidury pavasarinių užsiėmimų. Namų valymas, žiemos apdarų keitimas vasariniais, daržovių bei gėlių sodinimas, pagaliau planavimas atostogų bei vaikų siuntimo į vasaros stovyklas. Visa tai tik priedas prie kasdienos užsiėmimų.

Šiame naujo aktyvumo sukuryje lai nenutrūksta tarp mūsų ryšys. Palaikyme vienos su kitomis glaudų bendravimą šio pavasario ir vasaros metu, praturtinkime viena kitą naujais patyrimais bei išpūdziais.

Redakcija visuomet džiaugiasi, kai skaitytojos savo pageidavimus bei nuomones išdėsto laiškuose. Tai yra tartum barometras, perduodantis jūsų nuotaikas. Nuomones išklausome visas ir pageidavimų mėginame patenkinti didžiausią dalį, pagal išgales bei sąlygas.

Kai kurios skaitytojos mano, jog mūsų yra daug vienoje vietoje, kad Leidėjos bei Redakcija sėdasi aplink stalą svarstyti ir rišti painesnius klausimus. Deja, mes viena kitą tepasiekiamo laiškais, norėdamos aptarti daugiau techninius reikalus. Pats redagavimo darbas remiasi gi bendromis Redakcijos ir Redakcinės Tarkos pastangomis.

Viena talkininkė yra pastebėjusi, kad "bendradarbes galima surinkti tik už apikaklės pakračius". Taigi Redakcinė Tarka ir yra tam, kad, kur tik tai nujautusi potencialią bendradarbę, tuojau čiuptų ją už apikaklės ir purytų ją tol, kol iš jos, kaip iš to pasakos aviniuko, pradeda byrėti "aukso pinigai". Jos rašo ir organizuoja įvairią medžiagą, kalba Redakcijos vardu, puoselėja gerą valią, palaikydamos glaudų ryšį ir su Redakcija. Ko negalima atlikti laiškais, tą sutvarko Redakcijos talkininkės įvairiose vietovėse. Tebūna vaisingos jų pastangos.

Norėtume dar čia priminti, kad visus administracinius bei finansinius reikalus tvarko Leidėjų pakviestos administratorės. Redakcijai sutaupyti daug laiko, jei visais administraciniais reikalais kreiptumėtės tiesiogiai Administracijos adresu.

MOTINA...

"Mano užaugo aštuoni. Trys mažučiai nuėjo pas Dievą. Anūkų priskaitau penkiolika. Kol buvo mažyčiai niekam nerūpėjo. Ko jie dabar jaudinasi per Motinos Dieną?"

MOTINOS DIENAI

JONAS MATULIONIS

VLIKo Pirmininkas.

Motinos meilė yra virš visų žemės meilių. Ji yra kažkas virš žmogiško supratimo. Žmogus, ypatingai mūsų laikais, nori vadovautis tik šalto proto dėsniais ir patirties eksperimentais. Jis nori viską pasverti svarais, išmatuoti coliais, pačiupinėti ir tik tada tarti savo autoritetingą žodį. Motinos meilė nepasiduoda nei sveriamai, nei matuojama.

Ir todėl yra nestebėtina, kad šitoji meilė yra pripažįstama ir vertinama. Kiekvienas žmogus turi savo motiną. Koks jis egoistas bebūtų, jo motina yra jam brangi. Dėl kitų jis ir nesirūpintų, sau galvos nekvaršintų. Nenuostabu todėl, kad labai vieningai buvo sutarta skirti vieną specialią dieną ir pavadinti ją Motinos Diena, kad šią dieną visi sutartinai pagerbtų Motiną bendrai ir kiekvieną individualiai. Tą dieną sutartinai veikia visos žmonių institucijos. Bažnyčiose eina specialios pamaldos, salėse rengiamos atitinkamos akademijos ir koncertai, namuose vyksta vaišės. Visas kultūringasis pasaulis yra įsivedęs šią šventę gegužės mėnesį.

Lietuvoje motinos kultas buvo nusistovėjęs labai seniai. Neturėjo jis specialių dienų, bet motina buvo gerbiama visada. Lietuviai gerbė savo motinas ištisus metus ir jas mylėjo.

Tik reikia pasižiūrėti į mūsų liaudies dainas, kurios nemeluotai, nedirbtinai nusako tautos jausmus, tautos nuotaikas, tautos nusistatymus:

Tu mano motinėle,
Močiute sengalvėle,
Gana pailsai, gana nuvargai

Kol mane užauginai . . .
Naktųžę ant akelių,
Dienųžę ant rankelių . . .
Tu pražiūrėjai šviesias akeles,
Kol mane užauginai.

Čia trumpai, ryškiai, kaip liaudies dainos motiva, įvertinamas motinos triūsas, motinos dalia, motinos nepailstantis rūpestis.

Poetas gi sako:

„Negėstas žiburyt tamsoj, ir saulė dieną —
Tai tu esi, motule, kaip pilka gegutė
Visur vis matoma, visur vis girdima
Prie lopšio, ant kapų, tyloj ir rugiapiūtėj“.

Kiekvienas mūsų poetas, rašytojas, dailininkas, ar muzikas atiduoda savo duoklę motinai pagerbti, jai atsidėkoti, jos aukai išryškinti, ir jos vardą įamžinti savo kūrinuose.

Lietuvos gyvenime, ne jos aukštųjų luomų išreikštame, bet pilkame kaime, taigi toj visuomenėj, kurį savo visuma atstovauja. Lietuvos Nepriklausomybei atsistačius, jau pat pirmomis dienomis, buvo atstatytos visos moters teisės: tiek politinės, tiek pilietinės, tiek ir visos kitos. Lietuvos moteris savo teisių atžvilgiu pralenkė visas senas Vakarų demokratijas, kuriose tai vienu, tai kitu atžvilgiu jų teisės buvo susiaurintos.

Lietuvos moteris tą savo padėtį garbingai išlaikė. Aš čia noriu pasinaudoti keturiais pavyzdžiais, kuriuos priminė Elzė Jankutė, skaitydama paskaitą Motinos dieną Toronte per radiją. Pirmoji jos paminėta pavyzdinga moteris - motina buvo Kęstučio žmona Birutė, išauginusi Vytautą Didįjį. Birutė gali būti pavyzdžiu patrio-

tės motinos, motinos auklėtojos. Antras pavyzdys, herojiškas pavyzdys — tai Vytauto Didžiojo žmonos Onos tarnaitė M i r g a, kuri apsilankiusi su savo ponija pas Vytautą kalėjime, jį išleidžia, o pati pasilieka aiškiai mirčiai. Ji aukoja savo gyvybę, kad išgelbėtų daug reikšmingesnę — savo valdovą. Trečioji moteris legendarinė karžygė kunigaikštienė Gražina. Ji nepritaria savo vyrui Liutaurui, kuris susipykęs su savo didžiuoju kunigaikščiu planuoja sutartį su vokiečiais. O suplanavęs žada pulti sujungtomis jėgomis D. Kunigaikščio žemes ir jo pilį. Kada vokiečiai atžygiuoja prie jo pilies, Gražina apsišarvavusi savo vyro šarvais joja prie jau surinktos savo vyro kariuomenės ir duoda ženklą sekti paskui ją. Ji puola vokiečius, o paskui ją — ir visa kariuomenė. Vokiečiai iškart pakrinka, bet, Gražinos neprityrimu pasinaudodami, greit susigriebia ir puola Gražinos būrius. Ji kovoja pirmose eilėse ir žūsta. Kunigaikštis Liutauras, išlėkęs iš pilies, perima vadovavimą savo kariuomenei ir vokiečius sumuša. Gražina savo gyvybę neprileidžia prie broližiško lietuvių tarpusavio karo. Tai moteris, kuri nešioja karžygės, herojės vardą.

Ketvirta moteris jau iš dabartinių laikų. Tai paprasta ūkininkė, kuri žūsta gelbėdama savo sūnų partizaną. Ar ji nesusilygina su visų kitų tautų seniai garbinamomis herojėmis? Kurios statomi paminklai, kurių vardais puošiasi gatvės, draugijos. O kai kur net patenka ir į altorius.

A G U O N A

M o t i n a i

Nubėgom tekini nuo tavo kelių,
Ne ramunėlių rinkti rytmečio laukuos;
Ne drugelius vaikyt lenktynėse su vėju,
Ne su bitelėmis dūzgaut prieklėčio žieduos.

Kiekvienas apkabinom savo dalią —
Tau tavąją palikdami senatvėj nežinioj;
Dienas iš sielvartų, naktis nevalioj —
Bevelijant vargus iš naujo su mažais.

O mes keliaujam vedami savų Planetų —
Ar savo valios vedami keliaujam, kas ištirs?
Kaip atlaužos, kurias srovė pagauna,
Kas pasakys, kuri ir kur nugrims?

O Motina! Tu atidavus viską,
Paženklinsi Meile savo vaikų takus;
Lai tavo aukos atpildas, kurs amžinas
Išlygina šiuos netikrus kelius.

Psichologinės konsultacijos biurai

“Child Guidance Clinics or Centres” įeina į pri-taikomosios psichologijos institucijų grupę. Kaip medicina susidaro iš teorijos ir praktikos, kaip auklėjimo mokslas yra filosofija ir menas, taip ir psichologija yra asmenybės tyrinėjimo moks-las ir asmenybės ugdymo bei perauklėjimo menas.

Žmogaus vystymasis yra ilgas procesas. Jis tę-siasi visą 20 ir daugiau metų. Joks kitas gyvis, išskyrus žmogų, nereikalauja tokio ilgo laiko-tarpio, kol jis pradeda savarankiškai gyventi. Mat, asmenybės sąranga yra tokia sudėtinga, kad visų ją sudarančių elementų išraiškai ir savi-tarpinei tų elementų harmonijai pasiekti ir rei-kia šios ilgos metų eilės. Tėvai, kurie pačios pri-gimties yra apdovanoti meile vaikui, dažnai as-menybės vystymosi dėsnių nežinodami, nors ir didelė meile aukodamiesi jam, padaro auklėjimo klaidų. Šiais moderniais laikais didelė apsišvie-tusių tėvų dalis visai nesidomi savo nežinojimu, kol jų nežinojimo klaidos pasidarys nenorma-laus vaiko elgesio problemomis, jau dabar bel-džiasi į profesionalo psichologo duris patarimų.

Šio straipsnelio tikslas yra iškelti keletą kla-usimų, kurie reikalauja psichologo aiškinimų, ir kuriuos, jei laiku neišspręsimė, susilauksime ne-vieno dvasinio paliegėlio ar socialiniai nepajė-gaus individo.

Viena šių klausimų grupė išplaukia kaip tiktai iš to fakto, kad suaugusieji ir patys tėvai pa-miršta, jog vaikas tebeturi ištisą dvidešimties metų tarpą brendimui, kad nėra prasmės per-daug anksti tikėtis iš jo sąmoningo dėkingumo ar materialinės pagalbos.

Jauni tėvai paprastai džiaugiasi ypatingai pir-muoju naujagimiui, yra jautrūs naujagimiui. Sa-vaime suprantama: jis nebegali nė vaikščioti, nė kalbėti. Todėl jam tarnaujama, prie jo lenkia-masi. Bet kai šis sukanka trejetos metų ir lopše-lyje antras verkia, tada ne tik tėvas, bet ir mo-tina pamiršta, kad pirmgimis yra dar tik vaiku-tis. Jie reikalauja iš jo atsakomybės, skiria jam pareigas, jam beverkiant. Be abejo vyriausias vaikas galvoja, kad kaltininkas, kuris iš jo pa-veržė tėvus yra jo broliukas ar sesutė. Jo širde-lėje pyktis ir pavydas įdiegia sėklą. Bausti už tai? Dažnai suaugę taip ir daro, bet ar tas išgydo vaiką iš jo dvasinės ligos?

Kita grupė tėvų, ypačiai tie, kurie turi arba vienintelį kūdikį, arba kurių vaikas yra ar atrodo labai liguistas ir grakštus, palinksta į kitą kra-štutinumą. Jie bijo, kad šisai per greit neužaugtų ir jį aptarnauja net ir ten, kur vaikas su malonu-

Dr. Agota Šidlauskaitė

/žiūr. psl. 25/

mu pats galėtų pasitarnauti sau ir net tėvams. Vaikas, pernelyg puoselėjamas, įpranta į pato-gumus. Nereikia ilgai laukti, dar penkerių ar šešerių metų jis jau rikiuoja ir įsakinėja tėvams ir suaugusiems. Kai šie kaimynystėje, ar mokyk-loje pasipriešina jo elgesiui, jis spiauna akysna ir skundžiasi motinai. Ir kaip dažnai, nors motina pati gėdinasi su savo sūnumi ar dukrele išeiti į žmones, vaikui pasiskundus, ji viestiek randa, kad kaimynai ir mokykla kalti, bet ne jos vaikas.

Moderniame amžiuje didesnė dalis vaikų yra lin-kę įsakinėti ir turi savųjų reikalavimų, o ne į paklusnumą. Tai išplaukia iš hedonistinės filo-sofijos. Net ir psichologai patys, lin-kę į “malonu-mų” teoriją kaip į vienintelį laimės šaltinį, nu-teikė tėvus “laissez faire” pedagogikos linkme. Šiais laikais vaikams duodama tai ko reikia ir ko nereikia. Tokioje atmosferoje brendęs vaikas, kai sulaukia jaunuolio amžiaus, jau pats leidžia sau tai, kas jam malonu.

Kita klausimų grupė išplaukia iš mokyklinės sistemos, o ne iš šeimos. Privalomas mokslas visiems: tiems, kurie labai gabūs ir tiems, kurie visai nepajėgūs. 30 ar 40 vaikų klasėje, o progra-ma ta pati ir visiems vienokiu būdu perteikiama. To pasėkoje kiekvienoje klasėje dalis vaikų nuobodžiauja, kiti visai nieko nesupranta, ir tik ma-žuma atlieka savo pareigą su atsidėjimu ir nau-da. Tėvai: vieni džiaugiasi, kad jų vaikas gauna gerus pažymius, visai nestudijuodamas, kiti gė-

dinasi ar netiki, kad jų vaikas nepajėgia ir kaltina mokyklą dėl šio pastarojo nepsisiekimo. Pasėkos štai kokios: gabieji įpranta tinginiai ir neišmoksta dirbti, negabieji—bando surasti priemonių išsisukinėti, kad netektų eiti į mokyklą. Sekant toliau tų kraštutiniųjų karjerą išaiškėja kad ir gabieji pradeda vengti gimnazijos ir pasuka neprofesinių keliu. Gabumas be darbo neišgelbsti nė augštesnių studijų lygio. Negabieji dažnai sutinkami ir universiteto suole, bet jiems mokslas nerūpi; kad tik gautų koki pažymėjimą, juk be jo niekur negalima įtilpti. Vieni ir kiti socialiniu atžvilgiu ne savo vietoje: nepasitenkinimo savimi, darbu ir profesija, neviltis visus šiuos individus pastūmėja į neurotikų eiles.

Trečia problemų grupė išplaukia iš individualių temperamento ir prigimtinių skirtimų. Sporto amžiuje neapsukrus arba fiziniai nestiprus vaikas jaučiasi niekam tikęs. Arba vėl, mokymo metodas suakmenėjęs: visiems vienodas. Jei vaikas nepajėgia išmokti skaityti pagal globalinį metodą—jo kaltė. Tuo tarpu kad šis metodas yra neįmanomas daugeliui ir labai gabių vaikučių. Mokytojų kritiškumas, tėvų nepasitenkinimas, o vaikas nežino priežasties. Jis bando visaip, bet nepajėgia įtikti; jam nelieta kito kaip krimstis nagus arba mikčioti...

Šių ir panašių daugelio kitų klausimų joks tėvas ir motina, net augštesnės kultūros ar specialistai savo profesijoje, negali pramatyti nei išspręsti. Todėl normalu, kad vos pirmiems reiškiniams pasirodžius, ar net ir šių nelaukiant, jie šaukiasi profesionalų pagalbos. Psichologai dabartinių laikų yra tarpininkai tarp tėvų ir vaikų patarimais dėl auklėjimo priemonių ir disciplinos, kuri nevisada pritaikoma ir vienos šeimos vaikams. Jie yra tarpininkai tarp šeimos ir mokyklos, mokytojams išaiškindami vaikų neatydumo ar jų nepajėgumo moksle priežastis, o tėvams patardami dėl mokyklos tipo ir auklėjimo prie-

monių šalia mokyklos, bei orientavimo vaiko dėl tolesnių studijų ar profesinės atrankos.

Jau nuo graikų kultūros laikų "cognosce te ipsum" buvo apsišvietusio žmogaus idealas. Šiais laikais, pozityviųjų mokslų laikuose, ne vien savęs, bet ir kitų pažinimas tampa kiekvieno švietulio pareiga. Vaikas ir jaunuolis, kurs pats savęs negali pažinti dėl savišamones stokos, tą "pažinimą savęs" patiki suaugusiems, pirmoje eilėje tėvams. Per juos jis gali žinoti savo temperamentą, savo gabumus ir pramatyti savo profesiją visuomenėje. Suaugusiųjų pareiga ne tik tai reikalauti iš vaiko, to ką jis gali ir turi duoti, bet nuteikti jį patį būti griežtu savęs atžvilgiu, auklėtis pareigai; arba sutikti su gamtos ir Dievo valia, jei vaikas nėra tuo, kuo tėvai tikėjosi jis turėtų būti, ir įkvėpti vaikui nuolankumo dviasį būti savimi.

Tėvai, pirm negu tapo tėvais, ruošėsi savo profesijai kokia ši bebūtų, bet vargiai jiems ir į galvą atėjo ruoštis vaikų auklėjimo pareigai. Užtat diena iš dienos, metas iš meto beaugant vaikučiams, jie turi gilinti savo vaikų pažinimo mokslą.

P.S.: Kiekvieniame didesniame mieste paprastai yra "Child Guidance Clinic", kurios aptarnauja jaunąją kartą, jau turinčią nenormalumo žymių. Bet tose pačiose klinikose, arba prie universitetų egzistuojančiuose "Child Study" centruose yra konsultaciniai biurai tėvams, kurie nori pasiinformuoti apie savo vaiko brendimą, jo talentus, auklėjimo kryptį ar sunkumus. Lietuviškai visuomenei panašiais klausimais norėtų pasitarauti "Moteris". Be abejonės, viešame straipsnyje negalima atsakyti į asmenines problemas, arba nustatyti diagnozės nematant paciento. Bet bendresnio pobūdžio klausimai galėtų būti paliesti šiose skiltyse klausimo ir atsakymo formoje arba pranešant redakcijai temas, kuriomis skaitytojos norėtų, kad būtų rašoma.

Dr. MARIJA ŽILINSKIENĖ

Vaizdus skaitymas namie

Kaip su vaiko kalba?

Lietuvė moteris per amžius buvo aktyvi lietuviškosios gyvybės išlaikymo atžvilgiu. Šiandien ta gyvybė gėsta mūsų jaunesniųjų tarpe, tai yra tų, kurie pradinį mokslą gauna jau ne lietuvių kalba. Bet tai ne jų kaltė, kaltė yra namų. Jeigu mes namuose, atseit šeimoje, neduosime pagrindo lietuviškumui, kur gi kitur vaikas jį gaus? Padėtis aliarmuojanti. Aš nekelčiau šito klausimo, jeigu nebūčiau turėjusi progos susidurti su mūsų vaikais nuo 8-13 metų amžiaus. Lietuvių kalbos žodingumas menkas, pajautimas gimtajai kalbai silpnas, o tarimas tai graudu klausyti. Kai kurių garsų visai nebeįstaria, kaip pvz., au, ie,

di, t, p. Aš mėginau žaidimo forma praveisti fonetinius pratimus. Po ilgų kartojimų ir sakant ir dainuojant: "aušt aušrelė, tek saulelė" vis buvo girdima: "ast asrele, tek salele". Anglų riedanti priebalsė "r" dažnai taip nustelbdavo mūsų kalbos kitus garsus, kad sunku buvo suprasti, kuria kalba kalbama. Žinios apie Lietuvą labai blankios. Nėra vaikuose tautinio pasididžiavimo, tautinės ambicijos. **Netiesa, kad vaikai nenori reikštis kaip lietuviai. Jie dideli entuziastai, tik priekime prie jų tinkamai ir tinkama forma pertiekiame jiems tuos lietuviškus dalykus.**

Kas sudaro minėto amžiaus vaikų lietuviškumą? Visų pirma jie turi įsigyti tam tikrą pagrį-

dinių žinių. Kiekvienas išsigijimas, nesvarbu kas tai bebūtų, yra surištas su tam tikro kapitalo investavimu. **Kapitalas šiam reikalui būtų laikas ir meilė.** Kaip be laiko vaikui papasakosi kur tas mūsų kraštas Lietuva (kuris jau ne visuose žemėlapiuose žymimas), ir koks ten oras, kokia gamta. Daug laiko sugaišime kalbant apie žmones, kaip jie gyvena, rėdosi, ką valgo, kaip svečiuojasi, kada linksminasi ir ko liūdi. Reikia turėti laiko pašnekėti ir apie mokyklas, kuriose vaikai kaip ir čia, gerai ir blogai mokosi. Neskuabant supažindinsime juos su mūsų praeitimi. O pasakos arba dainos neužims laiko?

Meilės galia

Šitas darbas neapsunkins, jeigu tą darbą atliksime iš didelės ir su didele meile. Meilė turi stebuklingos galios, kad ir kažin kas atsitiktų, kad ir kažin kaip blogon pusėn gyvenimas pakryptų, meilė išlygina išibrovusius nesklandumus. Meilė sudomina, ji sužavi. Meilėje valia begalinė, noras beribis. Jos įtakoje išnyksta neapykanta. Jeigu dirbsime iš meilės ir su meile, tai ir mūsų jauniausiuose gims meilė lietuviškumui, kurio šiandien taip pasigendame.

Iš kur žinių pasisemti lietuviškumui ugdyti? Aišku skaitant lietuvišką knygą ir mūsų spaudą. Įsivaizduoju kaip daugelis išgirdę tokį atsakymą labai pesimistiškai nustebs: ir motina, ir mokytojas, rašytojas ir leidėjas. Visi vienu balsu tars: **“Kas šiandieną domisi skaitymu? Kas tiki, kad knygos — draugai? kad jas reikia gerbti ir tik atsiklaupus skaityti”.** Sutinku, kad radijo ir televizija mus visus, o ypač vaikus atitraukia nuo skaitymo ir kad vaikai mažiau skaito, negu anksčiau. Bet jie domisi skaitymu, jeigu jis bus tinkamai suorganizuotas. Mes turime suprasti, kad **mūsų vaikams lietuviškai skaityti yra sunku** dėl jų menko žodingumo. Be to, skaitomoji medžiaga labai dažnai per daug aprašomojo pobūdžio, jai trūksta veiksmo.

Skaitymo klubai

Pradėkime mūsų lietuviškąjį skaitymą (namuose) dramatizuojant medžiagą. Pasiskirstant rolėmis, vaikas geriau įsijaus į tą ką skaito, gyviau reaguos, gyvens tuo, atsimins greičiau sakinį ir tuo praturtins savo žodingumą, kuris apims įvairias sritis, ne vien namų aplinką. Balsiai skaitant vaikas nepraleidinės nesuprantamus žodžius, be to, jo tarimas bus koreguojamas. Į tokį skaitymą galima įpinti dainelę arba šokį, gamtos reiškinius pailustruoti plokštelėmis ir pan. Žodingumui didėjant ir skaitymo technikai stiprėjant atsiras noras ir pačiam lietuviškai paskaityti. Todėl **mėginkime organizuoti tokius skaitymo klubus namuose mūsų vaikams.** Užtenka 4-5 vaikų tokiame klubui. Namų aplinkoje, neoficialioje nuotaikoje, savotiškai vaidinant, vaikas ir nepajus, kad ”mokosi”.

Pradėkime pvz. paprastais gamtos skaitymėliais. Vaikas mėgsta gamtą. Niekas pasaulyje jo taip nedžiugina, kaip gamta savo spalvomis,

KARDINOLAS NEWMAN kartą įspėjo

apie pavojų, kuomet galvojama, kad blogis pusiau sumažėja, jei esti gražiai aprengiamas. Pornografija prastame apdare tampa sofistika — padailintame. Kas pakampiuose grubu, scenoje laikoma prašmatnu; kas yra pasibiaurėtina skarmaluose, tampa vien apgailėtina minko kailiuose; kas vadinama palaidumu neturte, pavadinama ”afera” turte. Pavojus tačiau pasilieka su mumis.

Yra lengva būti labai moraliu, kuomet mūsų padarumo pajautimas yra užgaunamas. Priešingu atveju tačiau galima būti visiškai skirtingu. Ši pažiūra rodo tendencijos stiprėti tarp knygų, filmų, dramos kritikų ir galima spėti, kad ir tarp žiūrovų bei skaitytojų.

Dalykas yra labai subtilus. Morale atvirai nėra atakuojama, tačiau jai priešingi reiškiniai pasirodo kasdieninėje aplinkoje. Jie spraudžiasi patyloomis ir užima vietą. Mes negalime pasiduoti apgavystei, vien dėl to, kad tai yra socialiai priimtina. Mes turime būti nuodugniai sąžiningi patys savyje. **”The Sign”.**

garsais, kvapais, įvairiausiomis nuotaikomis ir nepaprastu aktyvumu. Imkime pradžiai, kad ir sekantį trumpą gamtos vaizdelį.

PERSIAURAS APSIAUSTAS

Buvo ankstyvas vasaros rytas. Tylu beržynėlyje prie ūkininko trobų. Beržynėlis dar apsnūdęs. Tik staiga po krūmu kažkas sudejavo. Tai pamatinė sunkiai alsuodama dūsavo:

— Nebeįstversiu, nebesulauksiu rytojaus.

— Kas atsitiko, tetule, — paklausė atbėgusi vandens vištytė, kuri jau triūsėsi prie tvenkinėlio. — Gal vandenuko atnešti? Širdies taip neapykins. Bus lengviau.

— Mano apsiaustėlis man per ankštas, negaliu laisvai kvėpuoti, dūstu. Naująjį gausiu tik rugpiučio mėnesį, o dabar liepos pradžia.

— Sunku, žinoma, tetule, — įsiterpė į kalbą iškišęs galvelę iš inkilėlio geltonsnapis varnėnas. — Bet man atrodo, tu per daug valgai, tu perriebi, tetule.

— Pati, pati kalta, kaltesnė, — pridėjo pro šalį skrisdama melėta.

— Man atrodo kaltė yra mūsų visų, kad tetulė tokia riebi, — tarė strazdas. — Ji sąžiningai dirba visus darbus iš eilės, kokie pasitaiko. O mes ne. Nė vienas nejudiname tų baltųjų kirmėlaičių. Tos pačios riebiausios. Vieni lašiniukai, jokio

raumenėlio. Pats mačiau, kaip tetulė vakar vakare keturias sudorojo. Žiūrėk, kad ir tu, varnėnai. Vis pasirenki kur liesesnį slieką.

— Teisybė, teisybė, mano kaltė.

— O ar didžiąsias muses be tetulės kas nors judina? — paklausė vyturys.

— Jos labai tukina, aš žinau, — aiškino vištytė.

— Vyt, vyt, vyt, jas! — suklykė kregždė.

— Perti muses, perti, — burkavo mėlynasis balandis.

— Plytų, plytų, užmušiu jas, — šūkavo tilvikas.

— Ką čia vyt, ar perti, ar mušti? Dirbti reikia, — įsiterpė į triukšmą vyturys.

— Teisybė, teisybė, — sušvilpė varnėnas.

— Kad ir varnos, — tęsė vyturys. — Ar negalėtų daugiau padėti? Arba žvirbliai? Bet jiems tik grūdų duoki.

Varna tai išgirdus šmėstelėjo, lyg tamsus aitvaro šešėlis, rėkdamas:

— Kaap-gis, kaap-gis!

Neatsiliko ir žvirblių būrys. Piktai čirškėdami kartojo:

— Žinoma, žinoma, vis kiti kalti, — ir nurūko į kviečius.

— Tetule, ar labai skauda? — paklausė nedrąsiai varnėnas.

— Labai, jau akys iš kaktos baigia išsprogti. Neatgaunu kvapo. Nugaroje baisūs diegliai.

— Čia, čia, čia, — arčiau prilėkusi šaukė šarka. — Čia per nugarą apsiaustas jau įplyšęs.

— Štai, štai, šičia, — tvirtino strazdas.

Lėtai šliauždama pamatinė nuropojo kiek toliau ir pasislėpė sausuose lapuose ir kurmio išknistoje minkštoje žemėje. Per visą dieną jos niekas nematė. Tetulė liko be pietų ir vakarienės.

Kitą rytą, išlindus ir prarijus keturius baltuosius kirminus, taip blogai pasijuto, kad vos pasiekė savo namus kluono pamatuose, atsigulė ant nugaros ir labai dejavo.

Prie jos namų angos sutūpė vandens vištytė, vyturys ir varnėnas. Jie tarėsi, kaip jai galėtų padėti.

— Reikia kuo greičiausiai nuvilkti senąją apsiaustą, jis ją pasmaugs, — sako vyturys.

— Bet kur gausi kitą, — paklausė vištytė ir varnėnas.

— Klausykit, — sučireno vyturys, — kodėl ji negali tas kelias savaites išbūti be švarko?

— Lengva tau sakyti, — atkirto varnėnas. — Tetulė nepratus vaikštinėti be švarkelio. Jau ne jos metai.

— Žinoma, jau ne tas ir amžius, — čiauškėjo vištytė. — Gaus plaučių uždegimą ir kas bus tada?

— Jūs tai vis tuoj su plaučių uždegimais, — aiškinosi vyturėlis. — Kodėl aš jų negavau? Parskridau per šv. Kazimierą. Sniegas visur baltavo ir šalta buvo. O aš pirmaisiai pakeičiau savo apdarėlį, kad nevargintų per kaitras.

— Tu jauti pavasarį, teisybė, teisybė, — tvirtino varnėnas.

— Tai eikime pas tetulę ir patarkime jai taip, — sako vyturys. — Gal pasiseks prikalbinti.

— Tetule, — šaukė jie arti angos. Tylu. — Tetule, ar girdi mus?

Po valandėlės pamatinė išlindo. Apsiaustas jos kūną taip stipriai buvo suveržęs, kad ji nebepajėgė žodžio ištarti ir tik akimis mirksėjo.

— Tetule, pamėgink pūstis, gal apsiaustas pliūš?

— Kad aš niekad to nemėginau, vaikeliai. Bijau.

— Tai kas, pamėgink. Dabar nauji laikai, nauji išradimai ir būdai.

Pagaliau pamatinė įsidrąsino, įtraukė daug oro ir pradėjo pūstis, net akys ašaromis paplūdo. Paukšteliai išsigandę žiūrėjo. Tetulė po valandėlės dar kartą įkvėpė, smarkiai išsipūtė ir apsiaustas per nugarą plyšo. Paukšteliai net atsiduso. O vyturėlis, pakilęs staigiu šuoliu aukštytyn, kartojo:

— Sakiau, drąsos reikia, sakiau.

Po to pamatinė išsižiojo ir vėl lėtai susičiaupė keturius kartus. Paskui lygiai tokiu pat greičiu keturius kartus nurijo seiles. Tik tada apsiaustėlis nukrito nuo viso kūno. Kiek pasilsėjęs patrynė du kartu akis, nušluostė ašaras, dar kartą nurijo seiles ir tarė:

— Ačiū!

Paukšteliai linksmai čireno. Paskui tetulė pajudėjo ir visi pamatė jos naująją, šviesųją apsiaustą.

— Guli, kaip nulieta, gero siuvėjo siūtas, — pavydžiai kalbėjo iš lazdyno atsiradusi voverė. — Kur ji surado tokį? Manasis prastas, kol pritaiko man kailinukus, vaikštau pasišiaušusi, kaip kokia kūtvėla beveik per visą vasarą. — Ir tyčia, ar ne, ji numetė riešuto kevalėlį pamatinei ant nugaros. Kevalėlis buvo purvinas per žiemą žemėje išgulėjęs.

— Voverė, atsargiau. Sutepsi tetulės naująją apsiaustą, — sušuko paukšteliai.

— Didelio čia daikto. Visvien susiteps, — ir uodega švystelėjęs, nubėgo į lazdyną.

Pamatinė nepyko ant voverės. Meiliai pasižiūrėjo į paukštelius, padėkojo už užuojautą, patarimus ir lėtai pridūrė:

— Aš manau, vaikeliai, reikia gyvenime ieškoti naujų kelių. Tik — ne galvotrūkčiais. Atsarga niekad gėdos nedaro.

Tai tarus, tetulė greitais šuoliais nuėjo prie kasdieninio darbo.

.....

Tokiu būdu "išmokęs" kelis straipsnelius apie gamtą, vaikas pradės su gamta lietuviškai bendrauti, lietuvių kalba jis į ją prakalbės. Taip žingsnis po žingsnio praplėsime lietuviškąją akiratį, padidinsime lietuviškų žodžių skaičių.

Žodis apima ir palaiko kalbą, o per ją ir gyvenimo esmę; lietuviškas žodis palaikys lietuvių kalbą, o per ją ir lietuviško gyvenimo esmę.

Kada vaikas tiek pažengia kalboje, kad "lais-

Kaip sudominti vaikus?

Kai tik išėjo "Moteris" Nr. 1 aš pasiryžau surinkti prenumeratos. Vienos džiaugėsi, kad moterys turės savo žurnalą, o kitos tiesiog priekaištavo: kam čia moterims to laikraščio, nes ir taip jau perdaug visokių laikraščių ir žurnalų. Užtenka, kad "Draugas" ir "Darbininkas" duoda moterims visokius patarimus ir pamokslus sako; bet nė viena neparašo ką ji daro, kad išliktų šeima lietuviška, kad vaikai nesigėdytų gatvėje kalbėti savo draugų tarpe lietuviškai.

Man atrodo, kad ši problema yra lengvai išsprendžiama be didelio vargo, tik reikia gerų **norų**, trupučio **dėmesio**, na ir **darbo**; net nereikia nė didelio pasišventimo.

Gal bus naudinga kas nors iš mano pačios patyrimų ir atsiemtų rezultatų.

Turiu porą vaikų: viena lanko pradžios mokyklą, o antroji jau gimnazistė.

Nuo atvykimo dienos į Ameriką niekada neturėjau vargo dėl lietuvių kalbos ir niekada nekilo jokio ginčo, kad jos reikia ar nereikia mokytis. Jau 6 metai, kai mes esame šiame krašte; jos kalba puikiai angliškai ir dar geriau lietuviškai. Joms išmokus anglų kalbos, nei aš, nei tėvas nesimokė nuo vaikų anglų kalbos, kaip dauguma daro. Mūsų buvo pagrindinė lietuvių kalba. **Už tai savo vaikus kalbinkime tik lietuviškai.**

Kol dar nemokėjo pačios lietuviškai skaityti, aš joms skaičiau viską iš "Eglutės", vėliau ir iš "Tėviškėlės", aiškinau kartu ir apie Lietuvą, kokius laikraščius vaikai Lietuvoje turėjo. Išėjus naujai knygai, ar turimų pas save, visas skaičiau. Jos taip pamilo lietuviškas knygas, kad stengėsi

vai" skaito, tada jame atbunda susidomėjimas tąja kalba ir jos literatūra. Mūsų lietuviškajame reikale tai būtų didelis laimėjimas.

Lietuvė moteris budėdama mūsų krašto sargyboje, išsaugojo tautinę gyvybę lietuviško žodžio pagalba. Ji pati buvo gabi to žodžio kūrėja, ji puošė jį ir gražino. Lietuvė suprato gražios, gimtosios kalbos reikšmę ir svarbą ugdant prisirišimą ir pasišventimą savajam kraštui.

Gėsta šimtmečiai, metų laikai slenka pro mus; keičiasi laimės nuotaikos; mūsų amžiaus pakopos kyla ir leidžiasi; kiekvienas širdies smūgis sukelia žaizdų ir gyvenimas būtų ištisas skausmas, jeigu nebūtų **žodinio meno**. Jis mums suteikia ko gamta gaili: aukso laiko, kuris nerūdyja, pavasario, kuris nevysta, gryną laimę ir amžiną jaunystę. Tad vykdydamos lietuvių palikimą skiepinkime meilę lietuviškajam žodžiui ir jo kūrėjams, kurie mus paguos, paskatins ir įkvėps drąsos lietuviškajame darbe.

pačios kuo greičiausia išmokyti skaityti. Dabar jau be jokio vargo skaito ir rašo lietuviškai. Pirmiau pradėjo rašyti trumpus laiškus savo tėvams, vėliau tetai, ir taip iš dalies mokykloje ir namuose išmoko gražiai skaityti ir rašyti. Dar ir dabar aš pirmoji perskaitau "Eglutę" ir pradedu klausinėti, "kaip tau patiko tokia ir tokia pasaka", nors ji dar nežino, bet taip užintereuoju, kad ir nepamatau, kaip ji man pradeda pasigėrėdama pasakoti ir net daro savo išvadas apie atskirus asmenis. Aš visai neleidžiu skaityti menkaverčių "comics".

Tas pats yra ir su didžiąja (ji jau 14 metų). Jei aš noriu, kad ji ką paskaitytų, tai turiu aš pirma paskaityti ir ją sudominti, tada ji su malonumu skaito.

Pvz. Alės Rūtos "Duktė". Kai ji tą knygą perskaitė, kiek ji mane išgžaminavo, kiek mes daug kalbėjome apie Augę, apie Antaną... Kokias ji pati sveikas ir gražias išvadas pasidarė, kaip taikė sau. O kas būtų buvę, jei aš nebūčiau skaičiusi "Dukters"? Ir dar suminėsiu kelias knygas, štai: Spalio "Gatvės berniuko nuotykių", "Ant ribos". Ši pastaroji jai labiau patiko, bet ir šią aš turėjau pirma paskaityti ir mudvi turėjom diskusijas apie berniukus ir mergaites. Aš jai paaiškinau, kad toks maždaug buvo gimnazistų gyvenimas Lietuvoje. O Šatrijos Raganos "Viktutė", kaip jai patiko! Bet tai vis yra vargo kol įrodai, kad reikia perskaityti, o perskačius būna patenkinta ir džiaugiasi, kad ji daugiau jau skaičius už savo drauges. Nors turi draugių, kurios perša amerikoniškas, kad, va, tokia ir tokia knyga tiko Lietuvoje, bet ne Amerikoje, kaip pvz.: Schilgen "Tu ir Ji", Pečkauskaitės "Mergaitės kelias" ir kitos. Ir jai reikia įrodyti, kad jos tinka ir Amerikoje, kad niekada nesensta. Yra gerų knygų ir anglų kalboje, nuo jų niekas nedraudžia, bet **reikia aprūpinti vaikus ir gera lietuviška literatūra.**

O kad ta Lietuva dar geriau patiktų ir liktų kas nors atmintyje aš iškerpu iš laikraščių **vaizdelius** apie miestus, sodžius, paminklus ir tt. Iš tų vaizdų esame padarę albumą ir pavadinę "Mūsų Lietuvą". Daviau tautinės medžiagos viršelį, puikiai įrišome ir atėjus svečiui jos turi kuo pasidžiaugti, pasirodyti. Ir šis kelias, kuriuo aš einu tiesiog iš savo nujautimo, esu be galo patenkinta ir duoda puikius rezultatus. Jos lietuviškų pamokų laukia, tuo tarpu kada kiti nuo jų bėga. Be to, ir draugus reikia parinkti iš lietuvių tarpo, vestis į lietuviškas pamaldas ir parengimus.

Jeigu vaikai nesijdomauja apie Lietuvą, neįdomu lietuviškos knygos, tai nekalta aplinkuma, nei amerikoniška mokykla, nei draugai, o tik

"Šiandieninis žmogus, nors ir gyvena minioje, yra nepaprastai nutolęs nuo kitų svarbiausia todėl, kad jis yra praradęs tylą. Dabarties pasaulis yra pilnas žodžių, pilnas kalbų, pilnas triukšmo ir garso. Tačiau ši "pilnatvė" žmonių ne tik nesuartina, bet juos tik dar labiau vieną nuo kito atstumia. Šiandieninio pasaulio žodis yra to paties pobūdžio, kaip Senaaro gyventojų: mes nesusikalbame tarp savęs. Mūsų darbai lieka neišbaigti, kaip ir Babelio bokštas, nes mes daromės kitiems vis labiau nebesuprantami. Mūsų žodis stumia mus nuo mūsų artimo ir veja mus iš bendruomenės. Jeigu tad modernusis žmogus nori vėl atgauti galią būti drauge, jis turi išmokyti tylėti. Jis turi laikytis griežtos tylos "nuo ankstaus ryto ligi tercijos". Šiuo atžvilgiu Asyžiaus šventasis yra taip lygiai didelis dabarties mokytojas, kaip ir daugeliu kitų. Pašauktas būti bendruomenė jį joje skelbtį Dievo žodį, jis suprato tylos reikšmę krikščioniškai egzistencijai, nes Dievo žodis nusileidžia į mus tik didžios tylos metu. "Kai gili tylą laikė visa apglobusi ir kai naktis buvo pasiekusi pusę savo kelio, tuomet, o Viešpatie, pakilo Tavo Žodis nuo karališkojo sosto" /Išm. 18. 14-15/. Jis pakilo, kad nusileistų į mūsų prigimtį ir pasiliktų gyventi tarp mūsų. Dievas prabyla į žmogų kai žmogus nutyla".

A. Maceina, "Saulės Giesmė" 217 psl.

patys tėvai. Ko norėti iš vaikų, jei tėvai dėl lietuviybės išlaikymo nededa jokių pastangų. Neima lietuviškų laikraščių, neperka jokių knygų, nei vaikams, nei patys sau, pasiteisindami, kad visų knygų vistiek neišpirksi, tai ką norėti, kad vaikai įdomautųsi lietuviška knyga. Žinokime, kad nieko gyvenime nėra augštesnio, tvirtesnio, sveikesnio ir naudingesnio ateičiai, kaip geri atsiminimai, tuo labiau, jei jie pareina iš vaikystės, iš tėvų namų. Geri jaunystės atsiminimai duoda pagrindą visam gyvenimui.

Gražu yra suruošti metines šventes ir paaiškinti jų reikšmę, kaip Kūčios, Velykos, Sekminės. Išpuosti savo namus, kiek sąlygos leidžia. O kodėl, kad ir savo tarpe nesuruosti paminėjimus mūsų nusipelnusių veikėjų, paaiškinti kodėl juos mini organizacijos, kodėl rašo laikraščiai, ką gero padarė Lietuvai. Tik pagalvokime koks puikus atsiminimas paliks vaikuose.

Mamos pramokę kiek angliškai, gatvėje su vaikais kalbasi baisia anglų kalba. Tada amerikonomams dar baisiau atrodo. Arba susidūrę šalutinėse mokyklose bijo tarp savęs kalbėti lietuviškai. Net man pačiai teko su viena ponija susitikti, kuri vengė lietuviškai žodį pratariti, mat, nepatogu prieš amerikonus, o čia aplinkui bėgioja jos mažamečiai vaikai. Tai ir nenuostabu, kaip 12 metų mergaitė paklausta kokia jos tautybė atsakė, kad ji airišė. Tai kas čia kaltas? Iš to galime spręsti kokiam laipsnyje toje šeimoje yra lietuviybės išlaikymas.

Lietuviai nusikėlę į geresnius rajonus gyventi, savo kieme nenori lietuviškai kalbėti, kad kaimynai neįtartų jog čia ateiviai.

Pavyzdžių yra daugybė, kad skauda širdį pagalvojus, kas gi dedasi ir kas bus toliau? Ir galime būti tikri, kad dabartinių ateivių vaikas greičiau nutautės ir gėdinsis prisipažinti lietuviu esąs, negu tų, kurie čia atkeliavo prieš 50 metų. Ir juo tik didesnis inteligentas, tuo vaikas prasčiau lietuvis. Juk ir St. Bakšys iš Hamiltono skundėsi, kad intelektualai mažiau nupirko knygų, negu mūsų mažesnio išsilavinimo žmonės.

Be to, neklysta Dr. O. Labanauskaitė, kad yra šeimų, kurios prašo nemokyti jų vaikų lietuvių kalbos, nes vis viena nutautės, mes į Lietuvą negrįšime, tai kam varginti vaikus, geriau tegu namie "comics" skaito arba gatvėje laike lietuviškų pamokų daužosi.

Tikras buvo atsitikimas, kada mūsų parapijoje klebonas leido prie pirmos Komunijos ruoštis, kaip kas nori, lietuviškai ar angliškai. Seselė lietuvių prašė ruoštis lietuviškai. Vaikams buvo vistiek, kaip mamytės lieps taip jie darys. Motinos ėjo pas seselės prašyti, kad nevargintų jų vaikų lietuvišku katekizmu, o ruoštų angliškai. Ir kaip tik tais metais (ko nebuvo anksčiau) kunigas per pamokslą pagyrė lietuviukus vaikus, kad jie pirmos Komunijos priėjo savo tėvėlių gimtąja kalba. Ir Dr. O. Labanauskaitė tik ramina save, kad gal ta šeima yra mišri, būna ir tokių, bet užtenka ir tų tikrai lietuviškų šeimų, kurios lietuviybei nerodo jokio intereso, tuo paseka ir jų vaikai. Kad išlaikyti šeimoje lietuviškumą reikia daug pastangų, reikia darbo, reikia ir sau poilsui nutraukti vieną kitą valandėlę, kad suspėti viską sekti, na ir tiems vaikams ką nors įdomaus paruošti.

Gera aiškinti vaikams didžiąsias Lietuvos šventes ir gedulus, išlaikyti gerą sugyvenimą ir lietuviškus papročius šeimoje. Tėvo ar motinos vardines ar gimimo dieną, o ir jiems patiems duoti susiruošti savo šventes pasikviečiant draugus, sudarant tai dienai atitinkamą ir programą. Taip elgiantis ir tuo keliu einant nebus jokio vargo dėl lietuviybės išlaikymo šeimoje. Nėra jokio reikalo taikytis prie kitos tautybės draugų, vengti prie jų savo kalba kalbėti kiek leidžia aplinkybės.

Net ir vienas teisėjas yra taip pamokęs išlaikiusius pilietybės egzaminus: "Jūsų priesaika nereikiška, kad jūs turite atsisakyti nuo savo tautybės, turimos kultūros ir visos praeities. Amerikos didybė, bei stiprybė glūdi jos atskirų tautybių kultūrinėje ir politinėje stiprybėje. Juk tik gausios šio krašto tautybės ir įvairūs susipratę žmonės, suvažiavę iš tolimų ir skirtingų kraštų, išaugino Ameriką didžią, galingą ir laisvą. Ne sutirpti jūs čia turite, bet prisidėti tuo, ką atsi-
vežėte su savimi ir ką patys sugebate sukurti... Gauta nauja pilietybė lietuvis savęs neišniekina, jis save pažemina ir išniekina tik tada, kada įsipilietinęs naujoje valstybėje jis nutraukia visus ryšius su savo lietuviškąja praeitimi ir su lietuviškuoju gyvenimu".

Tėvo dienos proga

Jei žmogus apskritai kreipia dėmesį daugiau į tuos daiktus ar reiškinius, kurie labiau paliečia jo pojūčius: ausį, akį, skonį, tai gal dėl tos pat priežasties ir motina šeimoj labiau įprasta pagerbti, pastebėti, nei tėvas. Mat, motinos esybės visur pilna: ji reiškiasi gyvybiškai, apčiuopiamai, patraukliai ir masinančiai. Ji globoja kūdikį, ji puošia namus, kviečia šeimą ir svečius prie stalo... Jai, tad, ir nesigailima liaupsinimų. Tėvo asmuo stovi lyg nuošaliai.

Mes elgiamės, sakyčiau, lyg turistai, kurie stebisi freskomis, vitražais ir meno paveikslais, atskiromis detalėmis, bet nekreipia dėmesio į patį pastatą, jo masyvą ir medžiagą; sakyčiau, į visą to daikto egzistenciją. Ar ne tėvas yra Didžiojo Kūrėjo darbo tęsėjas — tam gavęs teisių ir galią. Motina rūpinasi lizdo šiluma, jaudumu, bet lizdo buvimas yra tėvo iniciatyvinis veiksnys.

Motina puošia butą, bet buto ir namų rėmai yra tėvo privilegija.

Prie lopšio prarymo naktis motina, bet kad lopšys yra tas, kuris reikalauja globos — tai tėvo kūrybinis veržlumas.

Man norėtusi pridurti, kad kartais sunku suvokti kur pasibaigia tėvo veikimas ir kur prasideda motinos asmens egzistencijos jėga. Tai taip susipynę ir susijungę, arba — taip turėtų būti.

Mus gali apgaubti tėvo kūrybingoji ramybė — atrodytų, kad tai nerūpestingumo ir šaltumo žymė. Bet, jei sutiksim, kad tėviškumas remiasi, kaip minėjau, tuo solydžiu masyvumu — tai toji ramybė ir ty-la bus tik nuosaiki dvasios pusiausvyra. Juk ir Didysis Kūrėjas, žvelgdamas į Jo sukurta žemę, dangų ir vandenius buvo susimąstęs ir tylus... Tai atsakomybės pajautimas. Tai savo gilių pareigų supratimas.

Gyvenimas yra taip susmulkėjęs ir sumenkėjęs, kad mes praeiname pro daugelį dalykų nepakėlę galvos ir neturime laiko sustoti ties reiškiniais, kurie verti dėmesio ir pagarbos. Taip tat esti neretai ir su Tėvo Diena, lyg tėvas šeimoje neužsiplėnytų pagarbos.

Tėvų vaidmuo lietuviybės išlaikymo darbe

Vis dažniau ir dažniau laikraščiuose bei žurnaluose spausdinami straipsniai, ir retas susirinkimas praeina be ugningų, širdis drebinančių kalbų, kad, va — lietuviybės problema mūsų jauni-

me ir mumyse pačiuose stovi ant duobės krašto.

Taigi, lietuviybės išlaikymo klausimas yra tapęs mums kasdienine duona. Tik skirtumas gal tas, kad valgydami duoną mes mažai arba visai negalvojame tą darbą darą, o rezultatai gaunasi teigiami — organizmas patsai apsidirba su įimtu į kūną maistu. Tuo tarpu daug liūdniau esti su mūsų iškilmingomis kalbomis. Mes kalbame, sprendžiame, atseit, lyg ruošiame savo dvasiai maistą, bet kai ateina tas momentas, kai turi prisidėti, mediciniškai tarient, virškinimo darbas, sustojame. Išeitų, kad žinome, ką turime daryti, bet nedarome. O nedarome todėl, kad tas darbas nėra toks lengvas, kaip to mes norėtume. Argi yra lengva, kai turi susigyventi su mintimi, kad tavo gyvenimas, kaip pavienio žmogaus, kaip įvairių polinkių ir pomėgių individo, turi beveik visiškai nebeegzistuoti, nes štai yra iškilę daug svarbesnių dalykų, kurie yra tavo pareiga, tavo teisė, tavo rūpestis, tavo laimėjimas arba pralaimėjimas. Taip kalbėdama turiu galvoje tėvus, o sakydama tėvus, suprantu lygiai tėvą ir motiną.

Tėvai, kurie tą darbo sunkumą jaučia, yra giliai įsisa-monię šiais klausimais:

1. Lietuviybės išlaikymas vaikuose yra jų pati svarbiausia ir švenčiausia pareiga;

2. Šeima yra pati svarbiausia ir pirminė institucija, kurioje vaikas tegali išlikti lietuviu;

3. Nei mokykla, nei bažnyčia, nei organizacijos neišgelbės mūsų jaunimo antilietuviybės potvynyje, jei tėvai tenkinsis vien kalbomis ir ne-siims darbo.

Tėvai, kurie šiuos klausimus yra giliai ir jautriai įsisa-monię, neišsisukinės dėl laiko stokos, nepalankių sąlygų,

pinigų trūkumo ir dėl kitų panašių dalykų. Šis klausimas nediskutuotinas.

Nėra vidurio kelio ir jokio kompromiso. Esame sąmoningais lietuviais, arba išduodame lietuvišką reikalą. Paveldėję gimtosios žemės gražiausius kultūrinius lobius ir juos veidmainiškai norėtume nuslėpti nuo savo vaikų. Negalime duoti tik dalį tų turtų savo vaikui, bet privalome atskleisti visą lobyną. Šeimos darbas ir laisvalaikis taip tvarkytinas, kad šeimos planų centre stovėtų tavo vaikas — lietuviškos šeimos vaikas. Pasekime spaudą ir atkreipkime dėmesį į tuos straipsnius, kurie yra būtini ar tinkami perskaityti

URŠULĖ GUDIENĖ

DVEJOPA MALDA

Pas tėvą ant kelių
Sėdėdams vaikelis,
Sudėjo savo rankutes.
— Duok, Dieve, užaugt man,
Kaip mano tėvelis, —
Meldės, pakeldams akutes.

Į miegantį sūnų
Žiūrėdams tėvelis,
Pradėjo vakaro maldas.
— Duok, Dieve, kad būčiau,
Kaip mano vaikelis,
Atleisk man nuodėmes visas. —

Iš eilių rinkinio "Žaibai"

tavo vaikams. Šeima privalo įsigyti jaunimui skirtus žurnalus ir knygas. Negana nupirkti, reikia žiūrėti, kad vaikas išmokyti mylėti lietuvišką knygą ir sąmoningai ją skaityti. Tėvai turi ateiti vaikui į pagalbą, paaiškindami nesupratusius žodžius; nupasakodami bei išryškindami naujus, o tėvams labai artimus ir pačių pergyventus lietuvių tautos istorijos įvykius. Tesupažindina tėvai savo vaikus su lietuviškais papročiais, kurie bus visad vaikui įdomūs, jei ir jo tėvai bus įpinti į juos. Namuose turi būti dainuojama, sekamos pasakos, daromos ekskursijos į Lietuvos kaimus, miestus, ežerus. Nutylima, kas buvo negera, nedarnu, kad tuo nepažeistume Tėvynės vaizdo vaiko sąmonėje. Tėvų pareiga pasirūpinti, kad namuose vaikų ir jaunimo laikraščiai bei žurnalai būtų ir gaunami, skaitomi ir tvarkingai renkami. Tėvai visada turi jausti atsakomybę, kad vaikas namie ir bažnyčioje kalbėtų lietuviškai poterių, eilučių lietuviškai išpažinties ir melstųsi iš lietuviškos maldaknygės. Reikia budėti, kad vaikai sekmadieniais klausytų lietuviškų šv. Mišių (turiu galvoje, kur giedamos lietuviškos giesmės ir sakomi lietuviški pamokslai). Tėvai turėtų vengti kalbėti maišyta lietuvių kalba ir budėti, kad vaikas to nedarytų. Šeimos privalo savo vaikus vežti į lietuviškuosius parengimus, teatrą, minėjimus, koncertus, parodas. Tėvai neturėtų laukti iniciatyvos iš kitų, bet patys žiūrėti, kad jų vaikas nebūtų visur tik statistas, priešingai: — mokyk jį eilėraščių namie, skatink jį dainuoti lietuviškas daineles, piešti, deklamuoti, kad jis būtų jau paruošta medžiaga ir puri dirva kitų sėjamai sėklai.

Tai neįmanoma... sakys vienas kitas. Tai reikalinga. Tai būtina. Tai pagrindinė sąlyga, kad mūsų vaikai išliktų lietuviais. Vaikų akys visad atkreiptos į tėvus, ar mes tą jų sekamą žvilgsnį matome ar jo nematome. Jie gerai jaučia, kai tėvai yra griežtai nusistatę ir kada jie svyruoja ir yra patys pasimetę. Negalime niekuo abejoti ir niekur daryti nuolaidų. Tai per daug brangi ir pavojinga medžiaga, kad ją nuleistume nuostoliais. Visos kliūtys bus labai lengvai nugalėtos, jei tėvai sąmoningai norės savo vaikus išauginti lietuviais. Neužtenka vien jausmo, dūsavimo bei apgailestavimo, skundimosi ir stebėjimosi, bet reikia konkrečių darbų, kad mūsų jaunimas galėtų be gėdos žvelgti savo sesėms ir broliams lietuviams į akis, kai sugrįš į namus Lietuvoje. Tik nuolatinis, atkaklus, užsispyręs ir giliai suprastas darbas gali išgelbėti mūsų tautą. Ir ne vieno tėvo, ne kelių motinų, o kiekvieno mūsų. Kiekvienas nešame atsakomybę už save. Jonas negali dirbti už Petrą ir Aldoną negali auklėti Birutės vaikų. Kiekvienas turi atlikti savo pareigą. Tėvai, kurie galvoja, kad leisdami vaikus lituanistinėn mokyklon nusimeta ir pareigą tęsti lietuviybės išlaikymo darbą savo vaikuose, labai klysta. Mokykla tavo vaiką mato kelias valandas savaitėje, o šeimoje jis yra visas septynias dienas. Mokykla gali tik patikrinti, kas padaryta bei

duota vaikui. Mokykla gali tik nurodyti ko dar vaikas stokoja. Mokykla gali duoti mokymo kryptį. Mokykla, nelyginant, lietuviybės sveikatingumo patikrinimo punktas.

Šiam didžiam darbui atlikti esama stabdžių. Pats ir didžiausias priešas visoms dvasinėms gėrybėms apskritai yra materialinių gėrybių alkis. Materialinių gėrybių perdėtai siekiamos šeimos, eina į kompromisus, aukodamos savo vaikus. Vaikai paliekami sau, gatvei ir televizijai. Vaikas yra dar nepakankamai atsparus, kad galėtų išsistiekti savo vidaus pasaulyje. Jam reikia naujos medžiagos, naujų žinių, išpūdžių, naujų draugysčių. Gatvė nieko neduoda žmogui, tuo labiau vaikui, o tik jį skriaudžia ir vispusiškai apiplėšia. Priešmokyklinio amžiaus vaikams televizija yra absoliučiai žalinga. Ligi 6 metų vaikas turi kuo mažiausiai girdėti svetimų kalbų. Šiuo atveju, galėtume pasigesti nebylaus filmo.

Niekas, tačiau, neišvengs tų blogybių absoliučiai. Vaikai turės dalį laiko praleisti gatvėje, žiūrės televizijos ir bus priversti pabūti nekurį laiką vieni. Niekas neįstengs išlaikyti hermetiškai izoliuotų nuo pasaulio savo vaikų. Tačiau, grįžkime prie to, ką anksčiau esame sakę, jei tėvai sąmoningai bus pasiryžę savo vaikui visur ir visada padėti, jei nei minutės neišleis iš akių savo didžiosios pareigos — savo vaiką išauklėti lietuviu, jei tėvai patys visur ir visada bus ir liks lietuviais—visi tie pavojai nepasieks vaiko sielos.

“Godus yra naujasis viešpats: tai ne senieji Babilonijos karaliai ir ne lenkti Aukšinės Chano Ordos kalavijai, ne turkai, smaigstantys senius ir kūdikius ant miėtų.

Taip lengvai jis nepadovanos tau ir mirties, nes po mirties — pasibaigia jo visagalė teisė. Jam nepakanka sulenktų pečių ir rankų baudžiavos; tu jam neišpirksi net ir kraujo kaina. Jis nori pasiglemžti tavo dirgsnių raizginius, širdies plakimą, vaizduotės neįžiūrimus pavidalus ir smegenis, kur knibžda mintys, lyg nuo virkščių dar neatplėšti naujagimiai.

Jam nepakanka paklusnumo: jis tyko pačių didžiųjų tavo galių, nes tik tai tu gali suteikti jam nemirtingumą ir geidžiamą amžinatvę. Jo apkartusi širdis alpsta geisdama sielos — vienintelio ir tikro grobio; alksta smilkalų: galutinės tavo meilės atnašos.

Bet jis nenori likti vien stabu. Todėl jam nepakaks, jei nusilenkęs jį pagarbinsi.

Jei tu į jį neįtikėsi, jis bus tik nutrinta raidė, tik padalintas skaičius, tik tai išsemtas šulinys...

Ir tas didžiulis tavojo tikėjimo troškimas yra jo pražūtis ir jo bejėgiškumas”.

Birutė Pūkelevičiūtė
“Aštuoni Lapai”.

Pasaulinis motinų sąjūdis (M M M)

Pokariniai laikai pasižymi įvairių organizacijų bei tarptautinių institucijų pagausėjimu. Specifiniai ekonominiai, politiniai bei socialiniai uždaviniai pastūmėjo visuomenę į atitinkamus susigrupavimus, daugiau ar mažiau pritaikintus šių dienų gyvenimui. Vis labiau įsigalinti materialistinė civilizacija, kuri nebepasitenkina gamtos jėgų kontrole, bet nori pavergti ir žmogaus dvasią, ypač šeimą, kaip visuomeninio gyvenimo lastelę, turint galvoje krikščionišką šeimos supratimą bei socialinę pažangą. Pagal materialistinę pasaulėžiūrą valstybė yra vaikų auklėtoja, šeima nuvertinama, **motina prievarta išstumiamą iš šeimos židinio**, paniekinant religijos bei moralės dėsnius. Visa tai daroma vaduojantis socialinio, ekonominio gerbūvio bei vyro ir moters teisių sulyginimo šūkiu. Deja, pamirštama, jog moteris ir vyras kaip asmens yra **lygūs, bet skirtingi** savo prigimtimi ir iš šio skirtingumo išplaukia ir skirtingi uždaviniai.

Todėl kai kurioms moterims sociologams ir parūpo šeimos bei motinystės klausimą, kaip pagrindinį pradą, labai pozityvia forma kelti tautiniu ir tarptautiniu mastu. Vienos pirmųjų buvo Belgų senatorė Baers ir Butillard (mirusi 1955. VII. 12), Prancūzių Socialinės ir Civilinės Unijos pirmininkė. Abi pagarsėjusios katalikų akcijos astovės, ypačiai socialinėje srityje. Jos iškėlė motinos vaidmenį, kaip vieną svarbiausių veiksmų gyvenimo harmonijai atstatyti, nes pagal garsaus prancūzų politiko Clemenceau posakį "Gyvenimo pasisėkimas glūdi ne didingume, bet harmonijoje". Šias idėjas išryškinti buvo sušauktas Civilinės Socialinės Unijos Kongresas Paryžiuje, įvykęs 1947 m., kuriame dalyvavo 28-nių tautų atstovės, jų tarpe ir Lietuvos. Tame kongrese, kurio šūkis buvo "Motina žmonijos progreso talkininkė" išryškintas motinos vaidmuo šeimoje, visuomenėje, tautiniame ir tarptautiniame gyvenime. Tų studijų pasekoje įkurtas **Pasaulinis Motinų Sąjūdis**. Kaip ideologiniai akcijos rėmai buvo priimta Motinos Charta, paruošta krikščioniškų principų dvasioje. Joje nustatyta, jog motina per pastovią šeimą ir visuomenę ugdo tautos dorines ir dvasines vertybes, be kurių civilizacija eina žmogaus asmens nuvertinimo keliu. Nusakant bendrąjį šio Sąjūdžio tikslą bei programą reikėtų pabrėžti, jog Pasaulinis Motinų Sąjūdis nori iškelti motinos atsakomybę ir socialinėje srityje ir kad motina savo misiją galėtų gyvenime realizuoti per jos pozityvų auklėjamąjį darbą šeimoje bei visuomenėje, tada gyvenimas pasištūmėtų žmoniškumo ir dvasinio suklestėjimo linkme. Ši misija reikalauja iš motinų gilios nuo-

Liet. minist. Prancūzijoje dr. Stasys Bačkis ir Ona Bačkienė

vokos bei įsisąmoninimo, kad jos galėtų tinkamai suderinti socialines problemas, auklėjimo progresą, prisiderinti prie įvairių civilizacijos technikos formų, kuriomis galėtų pasinaudoti, neišstatydamos savo šeimos dvasiniam skurdui. Šie suaktualėję klausimai verčia Pasaulinį Motinų Sąjūdį, kaip kolektyvinę jėgą, budėti ir kreiptis į tarptautines institucijas, siekiant bendrojo gėrio. Paskutiniu metu P.M.S. ypatingo susirūpinimo kelia motinos darbininkės klausimas ir ta socialinė aplinka, kurioje darbininkė atlieka savo motinos misiją; kaip teisingai vieno kongreso išvakarėse ant sienos buvo užrašyta: "Reikia, kad ir darbininko vaikas galėtų būti savo motinos auklėjamas".

Šių socialinių problemų visumoj, P.M.S. renigia kongresus, studijų dienas ir pagal susiklosčiusias aplinkybes daro atitinkamas išvadas, demaršus, priima rezoliucijas. Taip pat ruošiamos tarptautinės manifestacijos su parodomis, filmais, prekymečiais. Paskutiniuose kongresuose bei studijų dienose buvo nagrinėta motinos atsakomybė ir jos vaidmuo auklėjime, ekonominiame, socialiniame gyvenime, motina ir technikos panaudojimas kasdieninio gyvenimo apyvokai ir motinos pusdienio darbas etc. Analizuojant motinos atsakomybę auklėjime prieita išvadų, jog normaliam vaiko vystymuisi yra būtina motinos dvasinė šiluma, ypačiai vaiko kūdikystės amžiuje. Tiktai motina, pažindama individualinį vaiko charakterį, gali sudaryti sintezę reikalingą vaiko pusiausvyrai išlaikyti, kartu naudojant ir technikos priemones: kiną, radiją, jaunimo susigrupavimus etc.

Studijos apie motinos vaidmenį ekonominiame gyvenime, pagrįstos specialistų surinktais duomenimis, įrodė motinos reikšmę ekonominiame krašto gyvenime. Patirta, kad maždaug 60% tautinių įnašų koncentruojasi šeimose ir motinos rankose. Tas pats yra su nemažiau pozityviu

Piršliai Belmonte

(Iš W. Shakespeare "Venecijos Pirklys")
(I veiksmas, 2 scena, Porcijos kambarys).

Porcija: Išties, Nerisa, mano visas kūnelis iltis nuo šito didelio pasaulio.

Nerisa: Taip gal ir būtų, mieloji Ponia, jeigu jūsų bėdos būtų taip gausios, kaip jūsų laimė. Iš to ką aš matau, tie kurie turi per daug, lygiai taip vargsta, kaip tie, kurie badauja, neturėdami nieko. Užtat nėra reikalo skųstis patekus tarp vargšų: perteklius greičiau pražyla — pasitenkinimas ilgiau gyvena.

Porcija: Gera kalba ir gerai pasakyta.

Nerisa: Ji būtų dar geresnė, jeigu jos mintys būtų įvykdytos.

Porcija: Jeigu gera daryti būtų taip lengva, kaip žinoti kas gera daryti, koplyčios taptų bažnyčiomis ir vargšų nameliai — princų rūmais.

klausimu — motinos darbadinių valandų skaičiumi, kuris sukėlė ypatingo susidomėjimo remiantis Demografinių Studijų Centrų daviniiais. Visuose kongresuose Prancūzijoje, Belgijoje ir Vokietijoje dalyvavo tų valstybių ministrai, kurių kompetencijoje buvo rūpimi klausimai. Tas tik parodo bendrą susiinteresavimą Pasaulio Motinų Sąjūdžio keliamais klausimais, kurie praktiškai iš tautinio gyvenimo perkeltami į tarptautinį. Todėl P.M.S. įėjo į Ekonominę Socialinę Tarybą prie Jungtinių Tautų Organizacijos ir daug kartų darė žygių, kai buvo liečiami žmogaus, šeimos, moters bei vaiko teisių ar kiti socialiniai klausimai. Šis Sąjūdis 1954 metais buvo priimtas į UNESCO kaip patariamoji organizacija ir taip pat į kitas tarptautines socialinės globos institucijas.

Šis laisvųjų tautų motinų Sąjūdis daug kur atitinka ir mūsų aspiracijas, tik mums, neturintiems savojo krašto, labai pasunkėja padėtis jame reikštis dėl lėšų stokos ir net moralinės paramos; mes negalime pateikti davinių bei užpildyti anketų, kurios liečia kiekvieną kraštą su jo valstybine organizacija. Bet kaip ten bebūtų, nors sunkiausiomis sąlygomis, lietuvių motinos per savo komitetą, kurį sudaro: M. Galdikienė, J. Matorienė, E. Turauskienė, B. Venskuvienė ir O. Bačkienė yra reprezentuojamos šiame Sąjūdyje, be to, O. Bačkienė įeina ir į P.M.S.-džio Tarptautinę Tarybą. Nepamirštamą paramą teikia Pasaulinio Motinų Sąjūdžio atstovės: p. J. Daužvardienė, P. Raulinaitienė, R. Kaunienė, Dr. Totorai-

Geras yra teologas, kuris seka savo pamokymais: aš lengviau sutinku mokyti dešimtį, kas yra gera daryti, negu būti viena iš tos dvidešimties ir sekti pati savo pamokymais. Smegenys gali išgalvoti kraujui įstatymus, bet karštas būdas peršoka per šaltą įstatymo raidę. Jaunystė, tas pašėlęs zuikis, šoka per tinklus, ištiesus geros patarties — paliegėlės. Betgi šitoks samprotavimas man vyro neišrinks. O, tas žodis "išrinkti"! Nė aš galiu pasirinkti ką aš noriu, nė atsakyti tam, kuris nepatinka; taip mirusio tėvo valia suvaržė gyvos dukters valią. Ar tai ne sunku, Nerisa, kad aš negaliu nė pasirinkti vieną, nė atsakyti kitam?

Nerisa: Jūsų tėvas buvo doras žmogus, o šventus vyrus mirties valandoje lanko geri įkvėpimai. Dėl to šita loterija, kurią jis išgalvojo šitose trijose aukso, sidabro ir švino dėžutėse, iš kurių tas, kas išsirinks prasmę, išsirinks jus, be abejonės nebus klaidinga, — nes teisingai išsirinkti tegalės tas, kurį jūs tikrai mylėsit. Bet ar jūsų širdis linktų į bet kurį iš tų princų - jaunikų, kurie šiuo metu yra numatomi.

Porcija: Būk maloni išvardink juos ir aš tau juos aptarsiu, o pagal mano aptarimą galėsi spręsti apie mano jausmus.

Nerisa: Pirmiausia — yra atvykęs Neapolio princas.

Porcija: Tas iš tikrųjų yra dveigys, nes jis nekalba daugiau apie nieką, tik apie arklių faktas,

tenė, L. Grauzinienė, Dr. Šidlauskaitė ir kitos. Jos, kaip kituose kraštuose gyvenančios padėjo mums sudaryti prie Centro ir mūsų tautinę P.M. S. Sekciją. Dideli nuopelnai tenka a.a. Dr. V. Karvelienei. Ji ryžosi, viena pirmųjų pakelti visus sunkumus, kurių ypačiai pradžioje turėjome tiek daug. Bet nepaisant visų kliūčių visur Pasaulinio Motinų Sąjūdžio Tarptautinėse manifestacijose lietuvių motinos buvo atstovaujamos, daromi pranešimai, aiškinama šiandieninė mūsų būklė, o tarptautiniuose prekymečiuose - parodose buvo rodomi mūsų liaudies meno turtai.

Kaip tas Sąjūdis nepatinka mūsų krašto okupantui, galima spręsti iš mūsų sesučių krašte likusių reakcijų, kurios po pirmojo kongreso atsiuntė protesto laišką po kuriuo, aišku, tik okupanto spiriamos padėjo savo parašus. Negana to, šiais metais Tarptautinė Komunistų organizacija norėjo Paryžiuje sušaukti Pasaulinį Motinų kongresą už taiką. Tai įvykdyti sutrukdė P.M. S.-džio intervencijos į atitinkamas įstaigas. Bet vistiek jos tą suruošė Šveicarijoje—Lozanoje, perduodamos savo pareiškimus tarptautinėms institucijoms ir klaidindamos viešąją opinią. Reikia manyti, jog laisvojo pasaulio moterys yra pakankamai susipratusios ir be atodairos per tautines ir tarptautines institucijas, šio Sąjūdžio pagalba, gins šeimos - motinos orumą, riš socialines problemas, ypačiai vargingųjų motinų būklę, tiesdamos joms ranką ne išmalda duoti, bet bendrajai gyvenimo gerovei kelti.

kad jis gali pats jį pakaustyti, jo supratimu yra jo gerų savybių įrodymas. Aš bijausi ar tikrai jo ponija motina nebus į kokią kalvą kreiva akimi pažiūrėjusi...

Nerisa: Paskui yra Palatinos Grafystė.

Porcija: Jis tik sėdi susiraukęs — daugiau nieko, lyg sakytų "nemanyk, kad aš esu tas, kuris bus išrenkamas". Jis klausio linksmų pasakojimų ir nesijuokia: aš bijausi, kad senatvėje iš jo bus verkiantis filosofas, nes jaunystėje jis yra pilnas tokio storžieviško liūdėsio. Aš geriau tekėčiau už kaukolės su kaulu dantyse, negu už katro nors iš tų dviejų.

Nerisa: Na, o kaip dėl prancūzų lordo, Monsieur le Bone?

Porcija: Dievas jį sutvėrė, dėl to skaitykime jį vyru. Iš tikro, aš žinau, kad išjuokti yra nuodėmė. Bet jis! Jo arklys geresnis, negu Neapoliškio, jo grimasos blogesnės už Palatinos Grafystės; jis yra visi vyrai jokiame vyre; jeigu kanarėlė užgieda, jis tiesiog iš proto kraustosi; jis fechtuosius su savo paties šešėliu; jeigu aš imčiau jį sau vyru, aš turėčiau dvidešimt vyrų.

Jeigu jis manęs neapkęstų aš jam atleisčiau, bet jeigu jis mane mylėtų ligi išprotėjimo, aš niekad negalėčiau jam atsilyginti.

Nerisa: Ką jūs pasakytumėt Falkonbridžui, jaunam baronui iš Anglijos.

Porcija: Tu žinai, kad aš jam nesakysiu nieko, nes nė jis supranta mane, nė aš jį: jis nemoka nė lotyniškai, nė prancūziškai, nė itališkai. O tu gi galėtum eiti į teismą ir prisiekti, kad aš moku angliškai tik už peną. Iš išvaizdos, jis vyras, kaip reikia, bet, o, nelaimė! kas gali kalbėti su nebyle pjese? Kaip keistai jis apsirengęs! Aš manau, kad jis pirkto savo švarką Italijoje, kojines Prancūzijoje, skrybėlę Vokietijoje, o savo elgesį — visuos kraštuos.

Nerisa: Ką jūs manot apie Škotų lordą, jo kaimyną?

Porcija: Tą, kad jis turi savyje kaimyniškos meilės. Jis pasiskolino iš anglo antausį ir prisiekė, kad jis tą pakartos, kada bus progos, aš tikiu, kad Prancūzas buvo paimtas užstatu ir užantspauduotas dėl sekančio.

Nerisa: Kaip jums patinka jaunas vokietis, Saksonijos grafo sūnėnas?

Porcija: Jis man labai priklus iš ryto, kai jis blaivus ir priklausias po pietų, kai jis girtas; savo geriausiam stovy jis yra tik truputį geresnis už keturkojį. Kas blogiausio beatsitiktų, aš tikiuosi, kad aš pasitrauksiu, idant apsieičiau be jo.

Nerisa: Jeigu jis pasisiūlytų rinktis ir išsirinktų tikrąją dėžutę, jūs atsisakytumėt pildyti savo tėvo valią ir atimestumėt jį?

Porcija: Užtai, kad blogiausia neįvyktų, prašau tave, padėk didelį stiklą Reino vyno, ant kitos dėžutės, nes jei velnias bus viduj, o tokia pagunda išorėj, aš žinau, kad jis tą pasirinks. Aš darysiu viską, kas tik galima, Nerisa, kad neištekėčiau už kempinės.

Nerisa: Ponija, nekęskit visai baimės dėl to, kad jums reikės už vieno iš jų tekėti.

Jie supažindino mane su savo intencijomis; jie nusistatę grįžti namon ir nevarginti jūsų tolimesnėmis piršlybomis, nebent jus būtų galima laimėti koku nors kitu būdu, negu jūsų tėvo valia, pagal dėžutės pasirinkimą.

Porcija: Nors aš gyvenčiau ligi tokio amžiaus, kaip Sibilė, aš mirsiu nekalta, kaip Diana, jeigu manęs nelaimės pagal mano tėvo valią. Labai man patinka, kad šitas būrelis jaunių taip sveikai galvoja, nes tarp jų nėra nė vieno, kurio nebuvimo aš negeisčiau iš visos širdies ir aš prašau Dievą, kad Jis jiems suteiktų laimingą kelionę.

Nerisa: Ar jūs atsimenate, Ponija, jūsų tėvo laikais į Veneciją atvyko karys ir mokslo vyras, kuris atkeliavo drauge su Montfreato Markizu?

Porcija: Taip, taip, tai buvo Basanis; aš tikiu, kad taip jį vadino.

Nerisa: Tiesa, Ponija, jis iš visų tų vyrų į kuriuos žvelgė mano kvailutės akys, labiausiai yra vertas puikios moters.

Porcija: Aš atsimenu jį gerai, ir atsimenu, kad jis buvo vertas gyrimo (įeina tarnas). Na, dabar kaip? Kokios naujienos?

Tarnas: Keturi svetimšaliai ieško Jūsų, Ponija, ir nori su jumis atsisveikinti; dar yra pasiuntinys atvykęs nuo penkto, Maroko princo, kuris pranešė, kad pats Princas, jo ponas, atvyksta šiąnakt.

Porcija: Jeigu aš galėčiau atsisveikinti su penktu tokia lengva širdimi, kaip su šiais keturiais, aš džiaugčiausi dėl jo atvykimo. Jeigu jis pats būtų toks angeliškas, kaip jo veido cera velniška, man visgi geriau būtų, kad jis klausytų mano išpažinties, negu mane vestų. Eikše, Nerisa, sira, eik pirma.

(Sulietuvino S. P.)

DANUTĖ LIPČIŪTĖ

Tėvui

Kai mamai skindavom žiedų gegužyje rosetų,
Tau pumpurus po langu jau krovė jazminai;
Ir dievmedis pražilęs pavasariu šarmotu
Bijūnais džiaugės besprogstančiais rausvai.

Kažkur toli skrajojo Sekminėse pašventinti beržai,
Ir vilnijo rugių laukuos rugiagėlė drėgna.
Viedrynas, saulėmis painiovaliais pievas nutaškęs,
Tau sviro žengiančiam savo žeme.

O žemę tu aną juk taip mylėjai!
Lyg pasaką nebuvo sių dienų...
Ir lizdą saugų mums rengi lyg lopšį.
Nūnai — lyg skiedras mus ant svetimų krantų

Piktai įsupę dienos į nežinią vis bloškia...
Būk švyturys, o Tėve, būk kelrodis audroj.
Būk šiluma ir užvėja, jaukumas paskolintų namų,
Pažerk čia sėtuvę anų jaunystės vakarų,
Tegul jie saulėmis pabus atvėsusioj troboj.

Lietuvės dailininkės

Dar visai neseniai lietuvė moteris vidiniai išsakydavo save dainoj, rankdarbiuose ir išaustuose audinių raštuose bei jų spalvose. Svetimųjų priešpaulė taip paveikė tautą, kad anais carų laikais išsimokslinusių lietuvių tarpe dailės srityje besireiškiančių beveik neužtinkame. Gal net nebuvo galvota apie tokį "beprasmi" laiko ir pinigų eikvojimą. Tėvai ūkininkai, kurie ir pajėgė dukras leisti į mokslus, bet naudingus ir aiškiai numatė joms gerą ateitį. Dailė, muzika tai tik panaitelių užsiėmimas ir kurių gal būtų ne viena gabi lietuviškojo kraujo piešėja, tapytoja ar skulptorė išsivežė savo vidiniai išreikštus lobių į Varšuvą, Paryžių ir kitur svetimiesiems pasigėrėti. Jei anuomet vyrai ryžosi paskui mūžą sekti, lietuvė moteris anais sunkiais laikais gal būtų sąmoningai susilaikydavo nuo troškimo dailę studijuoti, skaitydamasi su tėvų ir aplinkybių padėtim. Todėl taip jau nelemtingai susiklostė, kad mūsų dailės istorijoje moteris lietuvė neatstovaujama, net neprisimenama, kaip tokios pirmakės.

Lietuvos nepriklausomybės laikais jau jos išpūrentoje kultūros dirvoje subrendo gražūs lietuvių moters sielos dailės vaisiai.

Kauno Meno Mokykla nuo pat savo įsikūrimo be išimties ruošė vyrus ir moteris dailininkus ir paišybos mokytojus.

Mūsų būsimoja jaunos menininkės dėl savo darbštumo, pastovumo ir stropumo teikė daug vilčių. Krašte buvo jaučiamas didelis trūkumas pasiruošusių paišybos mokytojų. Naujos dailininkės atėjo mokykloms į pagalbą. Piešimo pamoka įgauna prasmę. Paišybos mokytojos, galima tvirtinti, buvo atstatytojos ir pratęsėjos mūsų tautinio meno, stiprintojos lietuviško vidinio pasaulio mūsų jaunime. Iš jų nė vienas, gavęs pagrindą pas savo gerą paišybos mokytoją, ne nutraukė ryšių su dailė ateityje.

Mažiau moterų ryžosi bandyti sunkų laisvos dailininkės kelią. Gal būtų tas bandymas būtų buvęs visai beprasmi, jei nebūtų buvę tam darbui meilės, iš dalies pasiaukojimo, veržimosi ir noro kurti. Dėl šių ypatumų, palyginus, per tokį trumpą Lietuvos laisvės laiką, mes susilaukėme nemaža gerų dailininkių, kurios veikliai reikėsi meno srityje. Buvo susiorganizavusios ir lietuvių moterų dailininkių sąjunga, kuri ruošė savo narių parodas, dalyvavo apžvalginėse parodose. Mūsų literatūra, ypač vaikų, buvo iliustruojama beveik vien moterų. Artimas moteriai vaiko pasaulis, paveldėtas pajautimas tautiniame mene, švelnūs moters vidiniai atspindžiai linijose ir spalvose išugdė mums geras lietuviškų pasakų, padavimų ir pasakėčių vaizduotojas. Tik prisiminkime M. Katiliūtę (mirusi), Tarabildaitę,

Juzė Daužvardienė lanko lietuvių dailininkų parodą Čikagoje

Stančikaitę, Petrikaitę, Ušinskaitę ir kitas mūsų menininkes grafikes, dekoratores, kurių švelni siela ir darbščios rankos suteikė mūsų vaikams - jaunimui džiaugsmo ir pasigėrėjimo ir išvadavo iš svetimų, mūsų vaikams neaiškaus pasaulio atvaizdavimo.

Sunkios ir painios tapybinės problemos patraukė mažiau moterų jomis domėtis. Daug turėjo įtakos sunkios aplinkybės, brangesnė medžiaga, tapybai reikalingos specialios patalpos, sudėtingas drobės paruošimas, rėmų ir daugybė kitokių paruošiamųjų darbų. Tos priežastys moteriai sumažina jėgas ir pasiryžimą atsidėti tapybai.

Bet vistiek turime ir tapyboje gerų ir subrendusių dailininkių, daugiausia einančių impresionizmo kryptimi, k.a. (viena iš pirmųjų) Jackevičiūtė - Petraitienė, Ingelevičienė, J. Katiliūtė, Peldavičiūtė, Paškevičienė, Račkauskaitė, Pacevičiūtė, Žmuidzinienė ir daugiau. Kiekviena jų skirtinga, kūrybinga, savita. Jos reikėsi apžvalginėse parodose; jų kūrybių buvo įsigiję Lietuvos muzėjai.

Dar didesnių išorinių sunkumų susilaukė skulptorės. Daug iš jų gyvenime perėjo į kitą sritį — grafiką ar tapybą; — Tarabildaitė, Firinauskienė, berods tik Docienė ryžtingai atstovauja mūsų moteris skulptores.

Gražiai reikėsi didelį pasisekimą turinčiojo meno šakoje, keramikės: Marčiulionienė, Mikne-

Lietuvių moterų tautiniai drabužiai visuomet gražūs

Mados bėgte bėga, ne metais, bet mėnesiais ar net savaitėmis. Madų ne tik nepavysi, bet jose ir nesusigaudysi. Tai tikri ir nuolatiniai Paryžiaus vėjai greit išsisklaido po visą pasaulį. Yra žmonių, kurie alpsta dėl mados ir gaudyte gauda visas jų smulkmenas. Madų sekėjos kasmet iš savų drabužių išmeta dešimtimis gražių ir naujų suknių, batelių, skrybėlaičių dėl pasikeitusių madų, o su tais drabužiais išslysta daug pinigų. Madų

pramonininkai daugiausia ir džiaugiasi savo lengvabūdziais gerbėjais. Madoms galima išleisti ir tūkstančius ir tai jų nepavysi. Tai ne madoj to stiliaus namai, baldai, automobiliai, drabužiai ir t.t.

Stiliai amžini. Yra madų amžinų. Tai šimtmečiais nusistovėję stiliai. Gražu, pastovu ir amžina, ar tai nėra mūsų visų svajonė. Nei laikas, nei įvykiai, nei mados senojo stiliaus nepakeičia.

vičienė, Košubienė ir pagaliau mūsų audinių ir drabužių meniškumą, puošnumą, savitumą iškėlė ir patobulino mums gerai žinoma Tamošaitienė.

Bet deja, tokia jau karti mūsų mažo, bet kūrybingo krašto dalia. Visas mūsų pastangas, mūsų tautos kultūros lobynus ir visą kas mums brangu ir pasididžiutuota nuo amžių buvo, kaip ir šiuo metu yra, svetimųjų griauinama ir niekinama. Mūsų gražus menininkių būrys, išblaškytas po visą laisvąjį pasaulį, nenuleidžia visai rankų. Kiek jų jėgos ir laikas leidžia jos prisideda prie krašto išlaisvinimo ir atstatymo savo veikla. Štai paminėtini didesni užsimojimai, kurie iš tikrųjų pareikalavo didelio pasiryžimo ir pasiaukojimo menui. Dar vargstant tremtyje, Hanau stovykloje, dail. Stančikaitė ryžosi įsteigti savo dailės studiją, kurią sėkmingai vedė iki jos išvažiavimo su šeima į Braziliją. Naujame krašte, dar nespėjus įsikurti, talkininkauja spaudoje, puošia vaikų ir bendrai vietos rašytojų knygas. Ji pagaliau suruošia lietuviams ir braziliečiams savo darbų parodą. Marčiulionienė dėstė keramiką Freiburgo dailės institute, J. Katiliūtė suruošė Šveicarijoje savo tapybos darbų parodą, Pacevičiūtė — Italijoje, Mockienė — Kolumbijoje, Košubienė gražiai reiškėsi keramikos išdirbiniais amerikiečių tarpe ir sėkmingai veda New Yorke keramikos dirbtuvę. Vilkutaitytė kuria knygų viršelius; viena iš jaunausiųjų — Ada Korsakaitė sėkmingai reiškiasi savo kūryba amerikiečių tarpe. Amerikos lietuvaitė A. Merker įsijungusi į lietuvių dailininkių veiklą. Ir daugelis kitų jaunų talentų įvairiuose miestuose ir kraštuose ryžtingai veikia. Reikia tikėtis, kad tvirčiau įsikūrus, veiklių dailininkių skaičius padidės. Dailininkių pastangos nuolat skleisti lietuviško meno grožį, kad būsimąją kartą paskatintų domėtis ir ateityje tobulinti ir tęsti protėvių kūrybinį kelią. Laisvame pasaulyje susilauksime naujų moterų dailininkių, kurių pažanga teikia daug vilčių.

Joms linkėtina neatitolti nuo lietuviškos dvasios ir sėkmingai garsinti savo kūryba Lietuvos vardą, o grįžus į tėvynę įsijungti į jos kultūrininkių moterų gretas.

Grażina Musteikytė laimėjusi pirmą premiją Kunigaikštienės Birutės D-jos baliuje, Čikagoje. Zanavykų krašto tautinis drabužis austas A. Tamošaitienės.

Didžiausias lietuvių tautinių drabužių laimėjimas buvo 1938 m. tarptautinėje Berlyno parodoje, kur puošnus kaišytinis zanavykių krašto tautinis drabužis laimėjo pirmąją premiją visoj Europoj iš 30 dalyvavusių tautų. Jis visą parodos laiką buvo patalpintas garbės salėje.

Vaikų akys

Turbūt daugeliui iš mūsų tenka užklysti į muziejus ir prisžiūrėti kiek ten gražių, meniškų turtų sukrauta. Nekalbant apie gražiausius Azijos ar Afrikos tautų stilius — japonų, kiniečių, egiptiečių, užtenka žvilgtelėti į senąją Europą. Nepasakytai puikūs mistiški viduramžiai, gotika, turtingasis renesansas ir puošnūs barokas, tų laikų pilys, namai, baldai, apsirengimai ir tūkstančiais metų nepasens.

Kas šandien įsitaiso modernius baldus, jie už metų, kitų bus pasenę ir neskoningi, o kas turi renesanso, baroko ar kito antikinio stiliaus, tie bus visada gražūs.

Dėmesys tautos kūrybai. Greta didžiųjų stilių ir atskiros tautos turi šimtmečiais išugdžiusios savo būdingus bruožus. Kiekvienas kraštas ilgai gyvenęs savitu gyvenimu sudarė savąjį tautinį stilių. Tik pažvelkime į kiekvieno krašto sodiečių namų išorę, ar jų vidų, tuoj pastebėsime visai savitus to krašto bruožus, net patys žmonės ir jų papročiai labai skirtingi, o jų apsirengimas irgi jiems būdingas.

Argi mes Lietuvoje negyvenome visai savito gyvenimo. Jei kas nepamenam, tai pasiskaitykim K. Donelaitį, Žemaitę, Šatrijos Raganą, Vaižgantą, V. Krėvę. Rašytojai, menininkai geriausiai pastebi — atkuria mūsų būdingiausius tautos bruožus, o tų bruožų yra nesikeičiančių, amžinų. Štai, kad ir mūsų liaudies pasakos, dainos ir kita tautosaka, ji pasiliks ir tūkstantį metų nepasenusi. O kur gražusis, mūsų liaudies menas — senosios koplytėlės, smūtkeliai, gražūs ir praktiški baldai, gražieji audiniai ir margaspalviai tautiniai drabužiai. Kiekviena ta kūrybos sritis ne tik savita ir graži, bet turi senas, galias tradicijas. Sakysim per Velykas margučių marginimas, jie kaip dovanos, jų papročiai, grožis. Arba koks nors marginys — audekla, kaip rinktinė juosta, ar keturnytiškas rankšluostis ne tik puošnūs, bet kiek turime gražių apeigų, padavimų juos duodant ar gaunant dovanomis. Visi tie etnografiniai daiktai yra tradiciniai meniški ir stilingi.

Lietuvių tautiniai drabužiai yra stilingi ir gražūs. Vienos iš įdomiausių mūsų tautinių apeigų buvo senovės kaimo vestuvės. Kvieslys ant žirgo apsikaišęs ir pasipuošęs kvietė gimines ir kaimynus į vestuves pagal senoviškus papročius, rinko iš merginų sau dovanas — gražias juostas, puikius rankšluosčius. Jaunosios kraičių vežimas, senose margose skryniose, dovanos stuomenimis, juostomis ir kitais marginiais. Jaunamartei gailiono — karūnėlės nuėmimas ir čipko — gobtuvo bei nuometo uždėjimas ir puošnus jos tautiniais drabužiais iškilmingas ap rengimas su dainomis ir kitais senoviškais papročiais. Jau vien tautinėms vestuvėms mūsų tautiniai drabužiai įgyja ypatingą ir savitą prasmę. Visi jaunamartės kraičiai ir tautiniai drabužiai per vestuves lyg išstatomi parodon, kur kiekvienas vestuvių dalyvis su nepaprastu susidomėjimu išgvildena jaunosios kraičius, tautinius drabužius — gerisi jų grožiu. Tautiniai drabužiai ir yra labai didelis mūsų

Kūdikiai tik gimus išviršinė akių forma yra pilnai išsivysčiusi. Pats nervinis audinys tačiau, kuris yra paslėptas giliai akies viduje ir nuo kurio priklauso pats regėjimo pajėgumas, stiprėja bei vystosi dar iki trečiųjų gyvenimo metų. Rau-menys auga ir stiprėja nuo fizinio darbo; regėjimas taip pat tobulėja tik žiūrint. Taigi ne tik neprotinga, bet ir **žalinga akis taupyti** ypač vaikams jų pirmaisiais gyvenimo metais. Normalioje aplinkybėje gamta viskuo pasirūpina. Esant kokiems nenormalumams, kurie trukdo normaliam akių vystymuisi, reikia juos pašalinti. Jei vaikas gimė su kataraktomis, t.y. užtraukta akių lėliuke, jau nuo pat pirmųjų jo gyvenimo dienų šviesa per užtrauktą lėliukę nedaieina iki akies nervinio audinio, jo nestimuliuoja, ir pastarasis nesidiferencijuoja. Vaikų kataraktas galima pagydyti tik operacijos keliu.

Žvairomis akimis irgi reikia susirūpinti tuč tuojau, kaitik nenormalumas pastebėtas. Dažnai tėvai, net ir senesnieji daktarai pataria palaukti, kol vaikas sustiprės arba pats išaugs. Kartais žvairavimo priežastimi gali būti tam tikras vaikų akies vėžys, kuris jokio skausmo nesukelia, arba ir šiaip įvairios vidinės akių ligos, dėl kurių pats vaikas niekados nepasiskųs, nes neskauda. Be to, jei viena vaiko akutė pasukta, tai jis jos žiūrėjimui nenaudoja. Tuo pačiu matymas nė kiek netobulėja; paprastai tik dar blogėja. Kuo jaunesnis vaikas, tuo greičiau galima regėjimą sugrąžinti gydant. Po 5-6 metų amžiaus kreivą akį dar galima operacijos keliu atitaisyti, bet regėjimas jau lieka silpnas. Taigi žvairos akys yra ne vien estetinė problema, bet taip pat ir funkcinė.

Didelį dėmesį reikia kreipti tokiems vaikams, kurių tėvai patys nešioja stiprius akinius. Akys yra paveldimos. Dėl priežasčių, kurias pačioje pradžioje minėjau, tokių vaikų akis reikėtų patikrinti dar priešmokykliniame amžiuje. Pradžios mokyklose yra specialiai paruoštos gailėtingosios sesutės, kurios gan reguliariai tikrina vaikų matomumą. Kas pakankamai gerai nemato, siunčia akis patikrinti pas daktarą.

protėvių palikimas, tai tiesiog neišsemiami tautinės dailės lobiai.

Šiandien daug kas į tautinius drabužius žiūri per daug lengvai ir paviršutiniškai, vien kad tik gražiai atrodytų, kai jais pasipuošiama.

Tautiniai drabužiai yra mūsų protėvių tradicijų tęsėjai, mūsų neišpasakyto kruopštumo audimas, mūsų liaudies dailės puošniausi žiedai.

Priauganti lietuvaičių karta jau turėtų mokytis, nors dalinai pati tautinius drabužius austi, kad būtų natūrali tąsą tų gražių mūsų senovės papročių.

Kainas ir Abelis

Fragmentas iš apysakos

Lietuvišką maldaknygę įdėda duobelėn, kuri išskobta medžio blankoje. Užvožusi lentele, sukilnoja sunkius palergonių vazonus. Bažnyčion maldaknygės niekad nesinešioja. Kažin, ar Dievulis priima nors trupinį šitokios maldos? Gal nieko verta ši mano malda — troboj ne bažnyčioj.

“Diena rūsti, diena ana pavers žmogų į pelelą”, — motina iš atminties dar tęsia šitą giesmę...

“Knygos bus atidarytos, kur kaltybės surašytos...”

Ims smertis, svietas drebėti ir nabašninkai įjudėti, dangaus sūdžiai atsakinėti...”

Pataiso knatą lajaus lemputėje.

“Esmi kalta ir vaitoju, širdyį gailestį nešioju”, — motinai gražiausia ši giesmė.

— Esmi kalta il vaitoju, gailestį sildy nesioju, — iš kertės nuo suolo švepluodamas atsiliepia Adulis.

Motiną perbėga saldus virpuly. Priėjusi nušluosto Adulio noselę. O Kajų užkloja kailiniukais.

— Kažin ko nesveikuoja vaikas, — perbrau-

kia ranka Kajaus galvą. — Noselė šalta. Ir kojos taipogi šaltos. Duosiu karšto pieno su medumi. Gal Dievas pakeravos — neįsisirgsi... Aduli, marš gulti! Kajus jau miega.

Kajus kadgi šoks iš po kailinių:

— Apgavau! Apgavau! Mamunėlę apgavau!

— A tu, apgaviko panti! — nudžiunga motina. — Sveikas, kaip ridikas, mūsų Kajus! — ji myli Kajų. Myli kaip ir tikrą savo vaiką. Ak, kad ir ne po širdimi, ale ant rankų išnešiotas: tas pats, kas ir savas...

— Mama, as noliu tulėti sitą kamuolį, — Adulis įremia pirštuką langan. Už lango pilnatis. Prieš šaltį.

— Per augštai tas kamuolys, vaikeli.

— O kas ten pakabino?

— Dievulis. Kas gi daugiau.

— O kam?

— Kad dangus būtų gražesnis.

— O kas tas dangus? — nenurimsta Adulis.

— Nugi dangus, vaikeli. Ten pats Dievas ir visi šventieji... Geruosius žmones Dievulis po smerties įsileidžia dangun, o blogus nustumia peklon. Po smerties, vaikeliai...

Tėvai ne kartą laiko didele nelaime, jei vaikui reikia užsidėti akinius. Sako, vaikas prie akinių pripraso ir be jų negalės apsieiti. Tai netiesa. Jei vaikas akinius mėgsta, tai, matyt, kad jie jam padeda. Akiniai akių nė kiek nepakeičia, nes jos vystosi savo keliu, kaip gamtos ir paveldėjimo keliu joms yra numatyta. Vieniems reikia akinių tam, kad geriau matytų, kitiems jie padeda nuo akių nuovargio. Vaikų pažangumas moksle pakyla, nervingumas sumažėja, apetitas pasitaiso; kai kuriems vėmimas važiuojant tramvajumi ar automobiliu pranyksta.

Yra nuomonė, kad televizija vaikams sugadins akis. Gal ir negerai per daug laiko prie televizijos praleisti dėl kitų priežasčių, bet tik ne dėl akių. Tiesa, dažnai pasireiškia įvairūs akių simptomai žiūrint televizijos. Tai ženklas, kad toms akims yra kas nors, ir jas reikia patikrinti. Lygiai taip pat ir **nuo skaitymo akys negali pagesti**. Jei jos pavargsta, ašaroja, raidės pradeda lietis nuo įtempto darbo, tai akys yra netvarkoje.

Gausūs yra akių sužeidimai vaikų tarpe. Nubrozdinimai akies obuolio yra labai skausmingi, tačiau nelabai pavojingi. Daug pavojingesni yra neskausmingi akies sužalojimai, pvz. sutrenkimas akmeniu ar sniego gniūžte, kuris gali sukelti

kraujavimą akies viduje. Dažnai vaikai bežaisdami perduria ar persiduria akis pagaliais, strėlėmis, šukėmis ir pan. Čia atsiduria pavojuje ne vien tik sužeistoji akis; regėjimas po kurio laiko gali pradėti gesti ir antrojoje akyje.

Pavojingiausias iš visų skysčių patenkančių į akis yra šarmas ir amoniakas. Šie skiediniai pažū sunkiasi į gilesnius akies sluoksnius ir palieka gilius randus ant akies obuolio. Rūgštys didelės žalos akims nepadaro. Bet kokiam skysčiui į akis patekus, reikia jas tučtuoju plauti grynų vandenių ir tik po to skubėti pas daktarą. Kuo ilgiau skystis pasilieka kontakte su akies obuoliu, tuo daugiau žalos jai padarys.

Svetimkūniai į vaikų akis nedėžnai patenka, tačiau visko pasitaiko. Be abejo, jie iš akies turi būti pašalinti. Vieni iš jų, jei nėra per giliai įstrigę, patys yra ašarų išplaunami. Įstrigę svetimkūniai, pašalinus juos, palieka mažą žaizdelę ant akies. Svarbu, kad ta žaizdelė gražiai užgytų ir į ją neprisimestų infekcija. Tuomet ir gydant ne visuomet akį galima išgelbėti.

Kol akys yra sveikos ir jokių simptomų nerodo, nereikia joms taikinti jokios specialios higienos, kaip akių plovimai ar “akių taupymas”. Jei jos pradeda vargti, rausti po įtempto darbo, reikia akis patikrinti ir atitinkamai gydyti.

Iš laukų bėga juodos galvijų bandos.
Jų sprandai platus, jų ragai palenkti žemėn.
Nutrauktos grandinės velkasi dulkėm ir pamišę
piemenys mato raudoną saulę.
Visuose bokštuose daužosi išsigandę varpai.

Neverkit, moterys, neverkit:
Jie niekad jums nepriklausė.
Jie buvo vienatiniai sūnūs ir buvo pirmi mylimieji.
Rausvi jų delnai kvepėjo medum.
Bet naktį suūždavo didžiuliai sodai ir jų širdys
norėdavo iškrist.

Neverkit!
Rytoj jie prajos bažnytkaimių smukles. Ten
rudabarzdžiai jaunikiai šokdina augalotas
merginas ir kubiluose brinksta žali apyniai.
Prasiskirs tankūs eglėnai — jų kelias bus
pilnas pavėsio.
Šakose gailiai suriks mėlyna paukštė ir
arklių drėgnos šnervės drebės.

Iš skyriaus "Karo Pasakos",
"METUGES" išleido "Baltija", 1952.

Ir Kajus dabar žiūri į mėnulį. Jis bijo mirties. Tas kamuolys kaip mirties galva. Be ausų. Visai kaip tos galvos, kurias matė bažnyčioje ant juodos marškos keturių kampų. Baltos galvos be plaukų! Su įdubusiom akim, be nosių ir burų. Tik dideli dantys. Iš šalių stovėjo aukšti juodi liktoriai su žvakėm. Varvėjo vaškas per liktorius ant tų baisių galvų. Ir kunigas buvo apšvilkęs su numirėlio galva ir kaulais ant nugaros. Vaikščiojo aplink žvakes ir dūmais parūkė...

— Mama! Ką ans ten murmėjo, berdams peilenus ant žmonių galvų?

— Nesakyk ans. Klebonėlis. Nemurmėjo, ale šventus žodžius sakė. Lotainškai. Iš dulkės esi, į dulkę pavirsi.

— Mama! Dėlko klebonėlis sakė "į dulkę pavirsi"?

— Tigis... Kad žmogus kožnas numirs ir žemėn užkastas į dulkes sudulės.

— E, mama, sakei, kad gerus žmones dangun suleis, o dabar jau sakai, kad į žemes užkas ir į dulkes sudulės. Aš noriu eiti į dangų!

Ir Kajus sukerta per nugarą katei, kai ši pasipūtusi praeina.

— Mamule, o mūsų katė kul bus po smelties: al danguj, al pekloj? — paklausia Adulis.

— Katė? Tigis katė! Tai pasakei, vaikeli! Katė gyvulėlis, kaip ir kiti gyvuliai. Katė ne žmogus, bedūšninkas ir be švento krikšto. Po smerties nei danguj, nei pekloj anų jau nebus... Sakiau, vaikeliai, kad Dievas dangun suleis tik tai žmones, gerus žmones, o peklon pragins bloguosius. Nedoriems baisi koronė bus. Nematys dangaus karalystės, nei Viešpaties Dievo veido, nei šviesybės. Tik ugnis laižys piktųjų kūnus.

Nieks jau anų nebepasigailės. Per amžius griėšni degs ugnij...

— Mama, o ką padalo blogi žmonės, kad anie blogi? — paklausia Adulis.

— Anie, kur užrūstina Poną Dievą nečystom mįslėm, kerštvom, apšnekom, piktais pageidimais. Katrie vagia, meluoja, arielka sau akis užsipila. Nu, katrie negražiai šneka, poteriaut aptingsta. Katrie griekie įpuolę neišsispavieduoja.

— Mamunėl, pasakyk...

— Gana jau, Kajau, gana prisivakaravom. Eikit gulti! Klaupkitės, vaikai. Kajau! Kur sukinėjies? Batus nusimausi papoteriaęs! Akeles pakelkit į šventą abrozda su nusizėminimu ir gailėsčiu... Žegnokitės.

Pirmiausia motina pati persižegnoja ir, paėmusi Adulio ranką, išlėto peržegnoja Adulį.

— Valdan Dievo, Tėvo il... — nutrūko Adulis.

— Ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios. Amen, — tęsia motina.

— Il, amen, — tik tiek beatsiminė Adulis.

— Kajau! Tavo ši vakarą žegnonė, kaip musės pabaidęs. Ir žodžius skubėdamas ištari, — perspėja motina posūnį. Dėk šventą kryžių didelį, o ne po nosim pasiblaškyk.

Pro langą šviečia pilnatis ir vaikai jau sugulę. Kajus pakelia galvą. Mama, alkūnėmis pasirėmusi į lovos kraštą ir delnais akis užspaudusi, klūpo. Kaip ir kiekvieną vakarą. Šveplena pustyliai, jokių žodžių Kajus nesupranta. Tik s-s-s...

Malūnas už sienos bilda ir bilda. Pakyla maišai ir trinkteli durys lubose. Ir vėl žvangėdama nusileidžia grandinė. Žmonės atvažiuoja — išvažiuoja. Užtat ir papūnėlis ši vakarą neateina gulti. Malūne jis dar.

Už lango ir troboje dar labiau pašviesėja. Tas kamuolys didelis ir aiškus. Dabar Kajus mato ne mirties galvą, bet su kojom ir rankom pasikabinusį žmogų.

— Mama, ten ne smertis!

— Sss! Nemaišyk, poterėlius kalbu.

Katė prausiasi ant Adulio lovos. Dabar ir Adulis atsisėda. Paglosto katę. Katė murksi, užriesdama uodegą: visados aplenkia Kajų ir nu-eina prie Adulio.

Katė neužmiršta: Kajus akus katyčius pereitą pavasarį nuo pylimo pasvaidė. Šoko tada katė ir pasinėrė į sumuštas vandens putas. Išplaukė šlapia, suvargusi, vaikų nepagavusi. Savaite nieks prie pieno nebepriprašė. Pasnausdavo prie pylimo, prabudusi gailiai užkniaukdavo. O Kajų pamačiusi pasipučia. Kajus katės, katė Kajaus nebekenčia.

Kai motina pasimeldusi užkloja Adulį ir katę kameron uždaro, Kajus vėl paklausia:

— Mama, ten ne smertis. Žmogus su kojom ir rankom! Mama! Veizėk! Du žmonės ten.

— Tigis, vaikeli. Ne smertis, ne! Ir kunigėlis iš kozonyčios sakė, šventuose raštuose taipos

atmušta. Adomas ir Ieva, pirmutiniai žmonių tėvai, išvaryti iš rojaus turėjo du sūnus — Kainą ir Abelį. Abelis buvo geras, Kainas pavydus. Anie aukodavo Dievui. Abelis duodavo geriausią, o Kainas nedaug ir duodamas to paties dar gailėdavo. Abelio auką priėmė Dievas: jo laužo dūmai kilo tiesiai į dangų. Kaino dūmai pažemė sukos. Dievas Kaino aukos nepriėmė. Užsidedę pavydu Kainas ir šake nudūrė savo brolių Abelį. Tada užsirūstino Dievas ir broliudį Kainą užkėlė ant mėnesio. Ir liepė per amžius ant rankų Abelį iškeltą laikyti. Pasikelia mėnuo, pasikelia ir Kainas be ramybės su savo našta... Eina ir eis su mėnesiu anie. Mūsų dar nebuvo ant žemės... Aha, vaikeliai mano... Dieve susimilk! Ir Kainas, iškėlęs ant rankų brolių klaną ligi pasaulio pabaigos.

☆ ☆ ☆

Salos viduryje — drebulė tiesi, kaip nendrė. Žydi žirginėliais, tarytum kirmėlaitėms. Nors vanduo dar šaltas, bet ta drebulė vilioja vaikus salon. Ir tokiu gražiu laiku Kajus turi pridaboti veršelį, pirmą kartą pririštą prie medžio ant besikalančios žolės.

Kaip ardamas, Kajus žingsniuoja apie medį drauge su veršeliu. Apsivydama virvė sutrumpėja. Veršelis čia galės ramiai sau pastovėti.

Kajus — palikęs gyvulėlį ir besiprašantį brolių, kad perneštų per upę salon — perbrenda sekumą.

— O kokia daugybė tų kirminėlių!

Dabar Kajui pasidaro gaila brolio, pasilikusio antroje upės pusėje. Adulis nepamatys šitų pūkinių kirmėliukių. Grįžta atgal.

— Neverk, Aduli! Aš tau duosiu kirmėlių, — ramina atskubėjęs Kajus.

— Tai tu taip ganai veršelį!? — surinka atėjusi motina.

Kajus ir Adulis išplečia akeles.

— Tėvai, nusijuosk diržą! Pats didysis vargelis išvargtas jau buvo. Rasėt į savo motiną nusidavusi karvikė: tai grietinė, o ne pienas. Tėvai! Nusijuosk diržą! — širsdama šaukia atskubančiam nuo kalno tėvui.

— O katriems dabar to diržo reikia? Vaikai tai vis vaikai, — iš lėto kalba tėvas, žiūrėdamas į negyvą karviukę. Jis visados linkęs neskubėti ir apsigalvoti. Net ir bažnyčion įėjęs nepuldavo ant kelių, kaip kiti dairydami į šonus: pamąstęs atsiklaupdavo.

— Akys dar atmerkotos! — Kajus apžiūrinėja veršelio akis.

— Gal dal atgis, — kužda Adulis broliui.

O Kajus jau priklupęs pučia į veršelio šnerves. Su virve po kaklu gyvulėlis guli. Nebesikelia.

Ir nuvelka tėvas gyvulėlį žole, šabakštytais... Pastyrusios veršelio kojos pranyksta karklyne.

— Užkas mūsų veršelį, — kai motina susigraudena, pravirksta ir mažasis. Net Kajus. Visi trys dabar jie verkia.

— I... tu... Plauše! — stumteli motina tebekūkčiojantį Kajų.

— Mama! — šis, kaip užgautas, vėl prapliumpa verkti.

— Dar ans man maaama... Tik su zbitkom pirmas visur...

— Ne aš!... Ne aš!... Ne aš!... Mama, ne aš! — rankelėm įsikibęs į marškinukus krūtinėj, įrodinėja vaikas savo nekaltumą.

— O kas, jeigu ne tu?!

Atsiklaupusi vienu keliu ant žemės, motina glaudžia Adulį.

— Parodyk akeles... O tai kokios raudonos! Būsi įtrynęs, nabaguiti...

Kajus sukiojas aplink. Mamos pavarytas. Kalta. Deda žingsnelį pirmyn ir vėl atgal. Nebesivokia kaip ir beprieti — mama nebepasižiūri.

Adulis tebeverkia. Žemės akis graužia. Kajus tai žino: skaudėdavo ir jam.

— Aduli, neverk! — Kajus ne į Adulį, bet į mamą pasižiūri. — Žiūrėk, aš kirminėlių parinkau.

Mama pakelia akis į Kajų.

Kajus nori, kad mama sakytų: — Ateik, Kajau.

Kajus traukia lėtai iš kišenės ranką ir artėja, nenuleisdamas akių nuo mamos. Taip papūnėlis neša saldinius, kai mama būna užpykusi... Visada prasiuokia mama ir vynioja iš popieriukų... Tada visi jie drauge čiulpia...

Virpa pūkiniai žirginiukai, suspausti, delnu-

ONUTĖ BERNOTAITĖ

Metai po metų...

Metai po metų rymot ateina
po baltu kryžium pas tave, mama,
su paukščiais žemę verkiant, palikus,
ar nesugrįši, daigai kai gema?

Sugrįžk, mamyte, tiek daugel skausmo
tau aš jliečiau į širdį gyvą...
Dabar taip viena... viena be galo
einu per naktį, žemę ir tylą...

Jau viskas žydi ir viskas kelias
ir eiti noris kažkur į tolį
su tavim, mama, pievų takeliais
ir skardžiais upės laimės ieškoti.

Ieškoti laimės? Ak ne, mamyte,
jei tu sugrįžtum — jos nereikėtų,
aš atiduočiau viską už šypsnį,
už vieną žodį man prakalbėtą.

Sugrįžk, mamyte, vieną tik naktį,
kol saulės žaros kels piemenėlių,
tau išsakyčiau savąją dalį,
kaip kad anuomet, kai žaisti kelei.

Vieną tik naktį... Tau išsakyčiau...
Be žodžių jaustum kiekvieną mintį.
Po baltu kryžium tik šnabžda vėjas
ir pusto gyvą lyg kraujas smiltį...

ke. Vaikas dreba iš susijaudinimo — neša savo brangų radinį.

Mamos akys linksmėja.

Kajus atskleidžia pirštukus: žirginėliai byra į Adulio riešutėlę.

Mamos akys traukia duoti Aduliui dar ir dar...

Netrukus Kajaus lieka tuščia kišenė.

— Geras mūsų Kajus, — pasako mama.

— Aš turiu anų daug... Daug... Jeigu visus surinkčiau, būtų ligi galvos kupeta! — ir Kajus nusiskubina prie kranto. Čia guli jo kepurė pilna žirginiukų. Palipęs ant kauburio, apžvelgia salą: ten nėra nė vieno vaiko. Pasigriebia kepurę su žirginiukais ir tekinas atbėga.

— Dal... Dal... — po kiekvieno gaunamo žiupsnelio, Adulis linkčioja galvą. — Dal... Dal!...

Mama bučiuoja Adulį.

Kajus tik palinguoja kepurę į šonus ir pavydo pabučiuotas sako:

— Gana! Daugiau negausi.

— Duok, Kajeli, dar broliukui. Esi vyresnis, nubėgęs vėl pasirinksi.

Kajus pasideda kepurę ant žemės, perskiria delneliu žirginiukus ir atiduoda vieną saują broliui, kitą mamai. Adulis jau vos benulaiko žirginiukus, o mama užpila savąją saują.

Kajui pasidaro apmaudu, kad mama atidavė Aduliui, o nepasilikio sau. Ir kaipgi ne jis sėdi ant mamos kelių.

— Kas kepurėj, tai mano.

— Duok dal!

— Duok! Ko rikdai vaiką!

— Ne!

— Neprašyk jo, Aduli! Aš duosiu tau medaus, — ramindama brauko delnu per Adulio plaukus.

— O Kajui al duosim? — pasitikrina Adulis.

— Neduosim! Ans gaili tau žirginiukų, o mes pagailėsime medaus anam, — motina taip tik juokais pasako.

— Mama! Aduliui vis negana. Daugiau aš niekad Aduliui neduosiu. Ir tau neduosiu, ir papūnėliui. Nė vienam nieko neduosiu! — tarytum amžiną sprendimą pareiškia Kajus, vis nenuleisdamas akių nuo mamos rankos, kai ši tebeglosto Adulio galvą.

— Dal... Dal, Kajau! — vėl atsiminės prašo Adulis.

— Še tau! — kyšteli špygą broliui po nosim.

— A, tu! Špygom badysies!? — užveža atgalia ranka posūniui.

— Sveika gyva, ponitel! — išdygsta iš karklynų Barbora. — Sakysma, ar napamuši mano kojų... Sakau, pasirinksiu tamistų peivelėjų rūkštynių lapelių, kaip tas sakė, iš po ilgos žiemos širdžiai atsigaivinti... Ale dar nė znoka — nesikal iš žemės.

— Nereikia, Barbel, nereikia! — patraukia malūninkė savo ranką.

Bet Barbora ir vėl grobtelejusi, lūpomis pakšteli ranką.

O Kajus vis stovi, nė žingsnelio nepasitraukęs.

Malūninkienė pašluosto tebeašarojančias Adulio akis ir dėbėti į posūnį. Apie Kajaus galvą skraido Petrytė: raudona, juodais lašeliais nusagstyta. Ir kai Petrytė nutupia ant Kajaus rankelės, uždainuoja Barbora:

— Petronele, bėk bėk, tavo vaikai rėk rėk, šaukšta bliuda nemazgoti, po staleliu sukavoti...

“Nabašninkė irgi Petronelė... Rasėt ana čia apie savo vaiko galvą”, — susigūžia širdis pamotės.

Blezingėlė praskrenda visai pažeme. Ir duodasi žaibu į tą pusę, iš kur atlėkusi.

— Motinelės dūšėlė skrend į dangų.

— Matyti bus lietaus. Gal su perkūnija? — malūninkienė tarsi nenugirdusi. — Prisėsk, kad ir ant akmens.

— Sakysma, ne stačia ne didelė.

— Juk ir nusišliaužioji per dieną.

— Ne akmenėlius kilnoti, ne arimuose tunciavoti... Berods, šiokią subatą žaliose mirtose, kaip numirusi, pati stovėjai... Balta, kaip Jieva. Tai skaistumas burnos — perregima... Pienas ir kraujas. Vo, bobų liežuviai ten pat prie altoriaus apmetė ir ataudė. Penktoį, sakysma, parapijoj atsiliepė: nebėra jokia dyva, kad ir už našlelio... Nepraudoja savo rūtelių... Pavandeniui seniai, seniai...

— Melagystė! — malūninkienė apsisbraukė priejuoste savo veidą. — Melagystė, — ko ne vaitodama pakartojo.

— Ir aš, sakysma, nepavėriju. Nusiverkiau, nusigailėjau už pilioriaus pasitraukusi... Vo, mergos vis dar liežuviais plėšė: “Kam jau tos baltos silko suknelės, veliumo su rūtų vainiku ir kam, vo, kam baltos šlepelės...” Žinau, iš pavydo. Katra nenorėtų melnikienė būti...

Barboros burnoj varteliojasi liežuvys ir taško gličias seiles pro apipuvusių dantų spragą. Pavargęs kairysis lūpų šonas prasiviepia. Lyg persimeta į dešinę, apnuogindamas keimarinę iltį. Dėl to keimario jaunystė ir pasukdavo dešininį lūpą, kad kas nepastebėtų. O dabar senstelėjus, dešinį ir kairę vienodai spiaudosi, švirkščia ir plaka seilių putas.

— Sakysma, kaip ten buvo, kaip nebuvo. Su liktarna nieks nežiubina, o antra vertus, kas buvo, tas pražuvo, juk ne prieš laiką pasigavot?

Adulis ir Kajus baksnoja piršteliais juodas dėles, kurios — sugaudytos iš mauryno butelin — į stiklą čiulpiasi be prasmės.

Barbora, stumtelėjusi vaikų rankas, pasistato butelį prie savo kojų.

— Prabočykite, — ji dar vaikams pasako.

Vaikai sutupia ant akmens prie mamos. Vėl jie glaudinėjasi, prunkščioja ir traukinėja parizgusius siulus iš mamos sijono. Nei širdgėlos, nei piktumo kaip ir nebūta. Ir vėl vaikai klausio, ką tuodvi kalba.

Pastabos apie vaikų lektūrą

Prieš kiek laiko spaudoje buvo nusiskundimų jaunimo literatūros trūkumu. Esą tėvai neperka savo vaikams knygų, išleistosios dūli ir dulka leidyklų ir knygynų kampuose. Todėl leidėjams neapsimoka naujų leisti ir todėl rašytojai nerašą. Esą, jei būtų pareikalavimas, tai leidėjai ieškotų naujų kūrinių, o rašytojams būtų akstinas kurti. Tačiau paskutiniaisiais metais jaunimui skirtų knygų pasirodė nemažai: ar, pagaliau, tėvai susiprato ir pradėjo daugiau pirkti, ar premija rašytojus sugundė — sunku pasakyti.

O skaityti reikia labai daug, jei žmogus nori bent paviršutiniškai orientuotis visose kultūrinio gyvenimo srityse ir vadinantis kultūringu žmogumi. Civilizuoti šiandien esame visi, tačiau, deja, ne visi kultūringi. Skaitymas ir knygos pamėgimas yra įprotis. Noras pažinti kultūrinį gyvenimą ir dėmesys jam yra išugdomi. Kuriems tėvams rūpi užauginti savo vaikus kultūringais žmonėmis, tie turi pratinti juos pamėgti ir laikraštį ir knygą nuo pat mažens.

Bene geriausias būdas pratinti vaikus skaityti yra prenumeravimas lietuviško vaikų laikraščio, koku yra „Eglutė“. Tiesa, mums, lietuviams, labai sunku konkuruoti su angliškais vaikų knygėlėmis ir laikraščiais. Bet ir mūsų leidiniai

galėtų būti geresni, jei susidomėjimas jais būtų didesnis. Didėnis susidomėjimas, bendradarbiavimas, pageidavimų siuntimas įgalintų leidėjus ir redaktorius padaryti „Eglutę“ patrauklesnę tiek meniniu, tiek turinio atžvilgiu. „Eglutė“ vaikui būtų puiki laikraščių skaitymo ir pamėgimo mokykla.

Kartą sudominti vaikai, vėliau patys pradeda ieškoti spaudos ir skaityti. Tada tėvams tenka jų lektūrą tik prižiūrėti ir atrinkti, kad į vaikų rankas nepakliūtų visokio šlamšto, ar jų amžiui netinkamos spaudos. Suaugę jie gal jausis labai laimingi galėdami vakarais paimti knygą į rankas, atstojančią daugybę lengvų pramogų, ir jausis dėkingi, kad tėvai skaityti juos įpratino. Tada gal kritikai nesirūstins, kad mūsų „inteligentai“ nesiprenumeruoja nei „Aidų“, nei Liet. Enciklopedijos, o knygų lentyna jų namuose vis dar tebėra nežinomas baldas. Gal nesiskųs mūsų eruditai, kad niekur nėra matę tokios tamsios šviesuomenės, kaip lietuviškoji.

A. A.

Malonūs žodžiai brangiai nekainuoja. Nuo jų neskauda lūpų ar liežuviu. Tačiau nors jie daug nekainuoja, jie daug pasiekia. Jie padaro tai, kad kiti žmonės tampa maloniais. Jie taip pat išaukia savo atvaizdą kitų žmonių sielose ir tas atvaizdas yra labai gražus.

—Pascall.

Kada Dievas nori ką nors atlikti — Jis tik leidžia užgimti mažam kūdikiui.

JANKAUS MATATUTIS

Viena iš stambesnių pereitais metais pasirodžiusių knygų jaunimui yra J. Jankaus „Senas kareivis Matatutis“. Autorius pasakoja apie žemaitį Matatutį, paimtą į rekrutus 25 metams, tačiau tikrumoje kariuomenėje išlaikytą apie 35 metus, apie daugybę iškentėtų jo vargų ir patirtų neteisybų ir apie tai, kaip Matatutis pasijuto neatlygintas už viso savo amžiaus ištikimą tarnybą karaliui ir, teisingumo jausmo vedamas, to atlyginimo nesekmingai ieškojo.

Vienas stambiausių mūsų jaunimo literatūros trūkumų yra autorių pamėgimas leisti į plačius ir detalius aprašymus. Autoriui tai yra puiki proga parodyti savo stilistinius gabumus, tačiau užmirštama, kad jaunas skaitytojas dar nepajėgia kūrinyje atrasti ir pasidžiaugti grynai literatūrinėmis vertybėmis. Todėl, nors ir gražiausi, bet per ilgi aprašymai jam nuobodūs ir kur jų daug, tas kūrinys vargiai gali tikėtis pasisekimo. Jaunas skaitytojas pirmiausia ieško akcijos ir herojiškų personажų. Manytume, kad šia prasme Jankus turėtų pasisekimo, nes jis gerai mezga fabulą ir sklandžiai pasakoja. Įvykiai seka įvykius, gyvi dialogai veda veikėjus į akciją ir išryškina jų charakterius. Paties Matatučio, tipiško žemaičio, charakteris ryškus ir labai patrauklus. Natūralus, jokių civilizacijos ir kultūros gudrybių nesugadintas žmogus, tikras gamtos vaikas, su visu savo natūraliu ir naiviu gerumu, tiesumu, išmintim ir tiesos bei teisės pajautimu. Jis ir kitą žmogų pergyvena, kaip savo artimą ir brolių, kuriam socialinė nelygybė yra visai svetimas reiškinys. Todėl jis ir su elgeta, ir su karalium, ir su Dievu kalba, kaip su sau lygiais. Tačiau neteisingos skriaudos jį daro atsargiu, nepositikinčiu, gudraujančiu. Tatoi meta jo šviesiam charakteriui gana sunkų šešėlį.

Sunkiai skaitytoją nuteikia ir begalinė Matatučio nepasisekimų, bergždžių pastangų, nelaimių ir kančių eilė. Visa tai yra ir tikra, ir meniška, tačiau kažin ar to amžiaus jaunimui, kuriam ši knyga taikoma, dar ne per anksti žiaurią gyvenimo pusę rodyti. Visoms tiesoms gi yra atitinkamas laikas. Ką tinkamai supras ir priims subrendęs jaunuolis, vargu ar yra prasmės aiškinti paaugliui. Laimė, kad visi Matatučio vargai ir kančios gale įprasminami moralu: žmogaus laimė glūdi rūpestyje kitais, o ne savimi. Matatutis, padaręs gera kitiems, lengva širdimi numiršta, o skaitytojas prašviesėjusią nuotaiką užverčia knygą. A. Aistienė.

Juodvi kalba apie neįdomius vaikams daktus. Kajus suskaito — viens, du, trys, keturi: tai apgamėlės ant Barboros veido — kiekvienoj ilgą gyvaplaukis. Priskaito nosį, akis, lūpas ir prasikišančią keimarinę iltį. Priskaičiuoja ir dėles butelyj. Dar jam trūksta skaičiaus ligi penkiolikos, tad ir vėl sugrįžta nuo dėlių į Barboros veidą.

Švirkščia kažinkokius žodžius. Kajus girdi žinomas pavardes, vardus. Apsinešę, pajuodę Barboros lūpos tebejudą, tebesitrauko kairėn ir dešinėn... Susimaišę skaičiai — Kajus vėl pa-

sinarina butelin. Buvo butelyj keturios, o dabar jau šešios? Aha! Kajus atskiria: keturios butelyj, dvi įsisiurbę aplink keimarinę iltį. Liežuvis apsilaižo ir tuoju Barboros burna praris šitas dvi siurbėles.

— Viau... Viau... Viau, — Kajus perbalęs žiauksi.

— Kirminai pakilo... Duok. ponitel, ant cukraus gyvatinės... Vištaplunksniais po nosim pasmilkyk, — pamoko Barbora malūninkienė, kaip gydyti Kajų.

☆☆☆

ONĖ BERNOTAITĖ

NERŪPESTIS

Žemė kenčia, žemė juokias...

Mano kelias lyg daina.

Lino žiede saulė tuokias

iš rasų pakildama...

Basom kojom virš miglotų,

virš vilnijančių rugių

brenda lūkesčiai, svajonės

laumių mįslingu taku.

Kažkas skundžias, kažkas alksta,—

mano dienos lyg puota: —

lig padangių saulėm žarstos

vienu glėbiu sugauta.

NAUJAS MOKYTOJAS

(Iš "Aitvarų kaimo šikcai")

Naują mokytoją atkėlė į Aitvarų kaimo mokyklą. Jis buvo labai jaunas, tik baigęs vidurinę mokyklą, ir pateko į "liaudies švietėjus" dėlto, kad apie 1920 m. lietuviškos mokytojų seminarijos dar nebuvo suskubę susiorganizuoti ir paruošti cenzuotų mokytojų naujoms lietuviškoms mokykloms.

Išdidūs Aitvarų kaimo ūkininkai nematavo žmogaus, net ir mokytojo pašaukime, vien pagal išeitų klasių skaičių. Prano Vosylius vardas netruko pakilti jų akyse, kai paaiškėjo, kad jaunas vaikinąs atvykęs į Aitvarus perimti kiek peraugusį atžalyną, aistringai mėgo šaudyti kiškius bei kurapkas, traukti už žiaunos iš Vintos upelio lydžius bei ešerius, o tarp jo negausaus inventoriaus švitėjo naujutėlis futbolo sviedinys. Suaugusių bei jaunimo

akyse visa tai liudijo Praną Vosylių praktišką, bei pažangų vyrą esant.

Dar viena gera jo savybė buvo, kad Pranas Vosylius buvo nevedęs. Būdamas jaunas ir neardus, jis lengvai tapo kaimo moterų mėgiamuoju, kurios žiūrėjo į jį tartum į vieną iš savo vaikų, jausdamos pareigą juo rūpintis bei jam padėti, taip kaip Suvalkijos moterys sugeba padėti: nesikišdamos į jo privatų gyvenimą, negaišindamos jo bereikalingomis pašnekomis, neįkyrėdamos su piršlybomis; pakviesdamos jį į savo namus, pavaišindamos, palinksmindamos giedria kalba ir duodamos jam pajusti, kad jaunas mokytojas yra primtinas ir labai reikalingas asmuo jų kaimo draugėje.

Kiek kitaip ponu Vosylium pradėjo domėtis ir keletas Aitvaruose atsiradusių poniūčių. Šios pašnibždomis tarp savęs kikenos, pasakodamos viena kitai mažas istorijėles sugalvotas, sumedžiotas ar nugirstas.

Esą viena mačiusi, kaip jaunas Vosylius arbata lakino savo katę, kita užtikusi jį skalbiant nosines, trečia susekusi jį Pavintoje meškeriojant per didžiąją pertrauką, ketvirta pastebėjusi negudriai išiūtą lopą jo kelnėse, ant kurio jis turėjęs įprotį vaikščiodamas po kambarį laikyti rankas, ir taip be pabaigos.

Paklauskite, iš kur į Aitvarus galėjo atvykti poniūčių, kurios nenaudingos ir nereikalingos? Aitvarų kaimas buvo paprūšėje, t.y. prie Vokietijos sienos, kurią saugojo pasienio sargybiniai. Sargybos neapsiėjo be viršilų, vadinamų "vachmistrais", šie gi savu keliu reiškė militarinę hierarchiją ir poniusinkas.

Kaimo moterys su jomis iš tolo bendravo ir geraširdiškai jas pakentė, kaip peraukštus paskolų nuošimčius, duobėtus kelius ir kitas pokarines negeroves, kurios su laiku turėsią išsilyginti.

Žiupsnelis prisiminimų

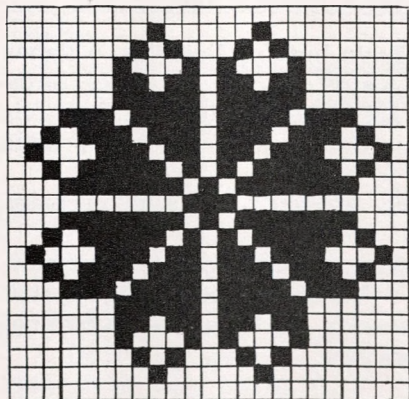
(Pirmoji lietuvių mokykla Toronte)

Antroji skaitlingesnė lietuvių imigracija Kanadon, vyko po pirmojo pasaulinio karo — maždaug 1926-29 metų laikotarpyje. Kadangi Kanados vyriausybė pageidavo tuo laiku tik žemės ūkiui darbininkų — tai sričiai artimesni pašaukimu žmonės ir tegalėjo įvažiuoti. Pasitaikė vienas kitas amatininkas ar buvęs įstaigos tarnautojas, bet specifiniai išmokslintos inteligentijos, galima sakyti, visai neįvažiavo. Įvažiavusiųjų tarpe, daugumoje buvo jaunimas, bet buvo nemaža dalis ir šeimyninių žmonių su paaugusiais ar mažamečiais vaikais. Paaugusieji jau buvo lanke, ilgesnį ar trumpesnį laiką, Lietuvos mokyklas ir juose pirmieji žingsniai savoj kalboj užsiliko per metus kitus, bet vietines mokyklas belankant, ilgainiui, išdilo ir tos pirmosios lietuviškosios

mokyklos įskiepytos žinios, ypač, jeigu tėvai nekreipdavo dėmesio į vaikų lietuvių kalbos vartojimą, bent namuose.

Laimė, kad lietuviai nesnaudė organizacinę ir kultūrinę srity; tiek kiek kas turėjo žinių, patyrimo ar gabumų, su maža išimtimi, būrė jas į organizacijas, choras, vaidybą, ruošiant koncertus ir statant veikalus. Į tuos visus lietuviškus parengimus, veik visi vedėms ir savo vaikus ir be jokių abejonių galima tvirtinti, kad tas rišo vaikus prie savųjų. Ilgainiui, pradėta ruošti vaidybai ir vaikučius, kurie entuziastiškai stengdavosi dalyvauti įvairiuose pasirodymuose.

Čia paminėsiu dvi draugijas, kuriose ir pačiai teko dalyvauti — Toronto Liet. Kultūros draugija, kuri leido pirmąją lietuvių žurnalėlį "Kanados Lietuvis" ir kartu jos nariai, yra pa-

Vaiždelis iš Toronto lietuvių mokyklėlės vaikų spektaklio 1936 metais. Scenai paruošė O. Indrelienė, kostiumus priėmė E. Frenzeliene, M. Šimonienė, M. F. Yokubynienė ir kitos SLA narės. Pirmoji mergyte iš kairės, šokėja su rože ant galvos, yra Aldona Marija Pauliūtė — dabartinė filmų artistė Mari Aldon. Ji čia atliko šokių solo.

Moteryų gyvenimas Sov. Rusijoje

Žurnalistė Dorothy Thompson, rašanti Kanados ir JAV laikraščiuose, neseniai lankėsi Rusijoje ir sugrįžusi pasiskelbė, ką pastebėjusi Sov. Rusijos moterų gyvenime.

Kur tik pažvelgus, atrodo, kad tikrai moterys Rusijoje ištikrųjų dirba. Dauguma jų šeimų motinos. Šalia "lengvo darbo" laukuose, jaujose, jos turi paruošti maistą, skalbti, lopyti, adyti, valyti namus, išdirbti savo sklypą, prižiūrėti kiaulidę, vištininką.

Lankydamą vieną kolchozą ir matydama kokią vergišką jame dirbančių moterų būklę, ji pasiūlė kolchozo vedėjui **"įvesti truputį daugiau komunizmo, ne tiktai karvėms, bet ir jame dirbančioms moterims"**.

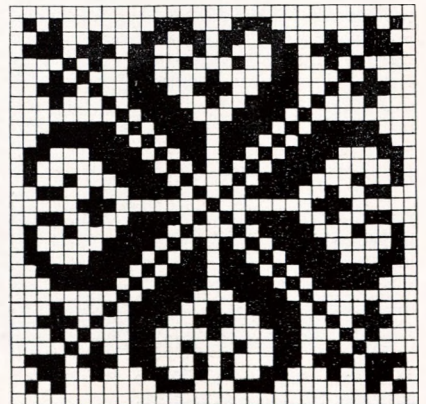
Net ir tos moterys, kurias sutinki brangesniuose teatruose, yra pasenę be laiko. Ji nemano, kad rusų moterims patinka komunistinis režimas. Be abejo yra ir tokių — tams kurios išėję universitetus ir turi geras ir, palyginamai, lengvas tarnybas. Tačiau tokių yra mažai.

Rusės bendrai atrodančios nelaimingos — to nepaslėpsi nuo moters akių. Pati jų išvaizda sakanti, kad joms visai nesvarbu, į ką jos panašios. Išskyrus tas, kurių tarnybos suveda jas su svetimšaliais, rusės yra skurdžiai ir vargingai apsirengusios. Retai pamatysi gražiai suukuotą galvą. Jų lūpos suspaustos, tarytum, jos niekuomet nebūtų prasijuokusios.

Šitaip atrodo ne vien moterys dirbančios sunkų fizinį darbą. Tos moterys, kurias ji atydžiai stebėjo teatruose, kuriose bilietas kainuoja apie \$8, nedarė išimties. Su moterimis buvo jų vyrai, kurie atrodę daug jaunesni už savo žmonas. Sėdėdami drauge prie stalų bare ir girkšnodami /paprastai obuolių ar kriaušių girą/ jie retai tepratardavo vienas į kitą žodį.

Rusija, jos nuomone, turėtų būti matrijarchatas, tiktai tuomet mes galėtume sulaukti tikros taikos. Rusų moteryse nesą nieko karingo ir, išskyrus paruoštas agitadores, labai maža kas doktriniška. Panašiai, kaip visuose kituose kraštuose jos sprendžia ne pagal teorijas, bet pagal praktiką.

Šiuo metu gi, gatvės turi būti nuvalytos, karvės pamelžtos, drabužiai sulopyti, duona iškepta, vaikai nuraminti ir prižiūrėti bei visi išlaukiniai darbai atlikti. Nes rytoj bus kita diena. D. Thompson linki, kad ji būtų geresnė diena rusų moterims.

statę nemažai veikalų ir vaikūčiams spektaklių. Gi 1934 metais, įsisteigus Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 236 kuopai, veikimo gairės teko perkelti į joną. Vis kilo klausimas, kaip čia pradėjus vaikūčiams mokyklėlę? Ir štai, 1935 m. pavasarį, gaunamas laiškas iš Lietuvos, nuo Jurgio Jurkšo, kuris buvęs Kanadoje iki 1933 metų rudens ir matęs torontiečių lietuvių pastangas išlaikyti savo vaikūčius lietuviais, įėjęs dabar į Dr-jos Užs. Lietuviams Remti veikimą ir dėsiąs visas pastangas mums pagelbėti. Be abejo, toks pasiūlymas, su entuziazmu buvo priimtas; aplankytos šeimos ir vaikūčių skaičius (virš 40) pasiūstas Dr. Užs. Liet. Remti, Kaunan. Iš ten po mėnesio kito, gauti vadovėliai, o Susivienijimo Liet. Amerikoje Centras atsakė į kuopos prašymą teigiamai, atsiųsdamas piniginę paramą mokyklėlei. Sekė tėvų susirinkimas, kuriame buvo numatytos dvi mokytojos: Ona Indrelienė, kuri sutiko vesti du skyrius mažųjų ir Stasė Batkienė — du vyresniųjų skyrius. 1935 m. rudeniop mokyklėlė pradėjo veikti.

Jau anksčiau O. Indrelienė buvo parodžiusi gerų norų ir sugebėjimo paruošti vaikūčius scenos pasirodymams, taigi ir dabar, šalia dėstymo mokyklėlėje buvo ruošiami vaikūčiai ir

scenai. Stasė Batkienė, savo ruožtu, scenai patiekė kelis vaikų veikalus. Vieną net suaugusiems skirtą "Vienas iš mudvių turi apsivesti", komediją, dėl kurios pasisėkimo pati labai abejojo, o kuri vis tik buvo suvaidinta net geriau už suaugusių artistų! Gal buvo dar labiau komiška, nes vaidino vaikai. Atsimenu "konfliktą" kai Benis Yokubynas 12 metų amžiaus, atsisakė bučiuoti ranką mergytei, kuriai jis turėjo pirštis (pamiršau jos pavardę), tuomet 13 metų. "Ponia Batkiene, aš jai rankos nebučiuosiu, aš geriau nevaidinsiu!" tvirtai pareiškė jis. "Bet, Beni, tau ir nereikia jai ranką bučiuoti", pareiškė mokytoja, "tu štai taip, kai paimsi jai už rankos, bučiuok į savo nykštį, iš tolo niekas nepastebės, kad tu ne jos ranką bučiuoji... be to, ne tas geras artistas, kuris tik mėgiamas roles gerai suvaidina, bet tas, kuris nepakenčiamas dar geriau atlieka" — užbaigė mokytoja ir... rolė buvo puikiai atlikta.

Maria F. Yokubynienė.

"Mergaičių Kertelėje" tikimes daugiau rasti jauniausios mūsų kartos straipsnių ir grožinės kūrybos. Geriausieji šeštadienių mokyklų rašiniai galėtų joje rasti vietos".

Onutė Karužaitė,
"Darbininkas", 17. I. 56.

Lietuvės plačiame pasaulyje

Melbournas

Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos skyrius Melbourn'e buvo įsteigtas 1951 m. rugpjūčio mėn. 5 d.

Iniciatyvos skyrių steigti ėmėsi p. P. Raulinaitienė, padrąsinta p. M. Galdikienės, įlgametės L.K.M. Dr-jos pirminkės Lietuvoje.

Steigiamajame susirinkime dalyvavo 9 narės. Pradžioje negausi narių skaičiumi Draugija ne ką tegalejo nuveikti. Pasveikino J.E. Arkivyskupą J. Skviręcką 50-ties metų sukakties proga. Pasiuntė linkėjimus J.E. Vyskupui V. Brizgiui ir J.E. Vyskupui V. Padolskiui jų kunigystės 25-rių metų sukaktis minint. Pagerbė a.a. Dr. V. Karvelienę, supažindinant nares su tos nenuilstančios darbininkės ir nusipelnusios moters gyvenimu.

Jau iš pradžių palaikyti ryšiai su Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjunga, paremiant jų žygius pinigais, kad padėjus padengti išlaidas, susidariusias Sąjungai atstovaujant tarptautiniuose suvažiavimuose.

Per 4-ris metus Draugija išaugo į 29 rarių būrelį, kuris sutartinu darbu pasirodė galįs talkininkauti ne tik bendrame Melbourn'o katalikų veikime, bet ir bendrai visuomeniniame darbe.

Melbourn'o ateitininkams sendraugiams sušaukus visos Australijos Liet. Katalikų Organizacijų atstovų ir kapelečių suvažiavimą Melbourn'e 1954 m. gruodžio 27-29 dienomis, Draugija įsipareigojo rūpintis suvažiavimo dalyvių maitinimu ir tą uždavinį atliko be priekaištų. Taip pat ruošė pietus bei vaises kitomis progomis, kaip pirmojo lietuvių kunigo Australijoje kun. J. Petrausko primicijų proga, kun. Pr. Vasario 15-kos metų kunigystės sukakties minėjimo proga, kun. J. Kungio 10-ties metų kunigystės sukaktį minint.

1955 m. lapkričio mėn. 19 d. Draugijos Globėjos Aušros Vartų Marijos dieną, Draugijos narės priėmė bendrą šv. Komunią ir po pamaldų turėjo paskaitą aktualia katalikų materialiai teama.

1956 m. sausio 15 d., 45-ių metų Ateitininkijos Jubilėjaus proga, narės buvo paprašytos surengti programos dalyviams ir organizacijų atstovams bei Melbourn'o at-kams moksleiviams ir sendraugiams pietus.

Per tuos 4-ris metus nors ir nedidelė auka buvo šelpta šv. Kazimiero Kolegijai Romoje. Kasmet buvo atiduodamas įnašas PLKO Sąjungai, palengvinant sąlygas dalyvauti lietuviams atstovams katalikų moterų tarptautiniuose kongresuose. Prisidėta taip pat pinigine auka parapijos namams pirkti. Paremtas ir Melbourn'o Lietuvių Namų įsigijimo reikalas. Nuo 1955 m. gruodžio 1 d. ligi 1956 m. vasario 15 d. talkininkauta vajuje, renkant pinigus, rūbus ir avalynę likusiems lietuviams Vokietijoje. Lėšoms telkti visų didesnių bažnytinio švenčių progomis buvo rengiami bufetai, norint prisidėti visuose katalikei lietuvei remtinuose reikaluose.

Džiugu, kad Draugijos narės, kaip skruzdės, noriai dirbdamos padėjo visur, kur tik buvo prašomos.

Šių metų valdybą sudaro: L. Čivinskienė, pirm., V. Vaitiekūnienė, sekr., T. Seliokienė, išd. **V. Vaitiekūnienė.**

Lietuvės katalikės moterys Medelline, Kolumbijoje

A.a. p. Dr. V. Karvelienės nuolatinio raginimu, 1952 m. Medellino mieste buvo įsteigtas L.K. Moterų Dr-jos Medellino skyrius. A.a. Dr. Karvelienė prisiuntė medeliniškėms ponios trumpos Draugijos įstatų ir informacijos, pagal kurias Medellino skyrius jau iš-tisi keturi metai ir tebesitvarko. Bogotos mieste skyriaus kol kas nėra, bet šiuo metu yra vedamas susirašinėjimas ir tikimasi, kad greitai laiku ir Bogotoje jis įsisteigs.

Medellino L.K. Moterų Dr-jos skyriaus veikla ribojasi daugiausia šalpos ir kultūriniais kolonijos reikalais. Pagal skyriaus turimas išgales, kiekvienais metais yra sušelpiami vienas ar kitas lietuvis ar šeima, papuolę sunkesnė materialen būklėn. Ligos atveju, ieškomas nemokamas gydymas: ligoninė, gydytojas, nupirkami vaistai ir t.t.

Kultūros srityje skyrius visą dėmesį kreipia į jaunimą ir vaikus. Jiems rengia Kaledų eglutes, Motinos Dienos minėjimus su jų pačių išpildoma programa: vaidinimeliais, plastikos šokiais, eilėraščiais ir t.t. Vieną kartą į metus padaroma iškyla į gražesnes miesto apylinkės vietas. Pereitais metais K.L. B-rės Medellino Apylinkės Valdybos iniciatyva buvo surengta dviejų savaičių vaikų užmiesčio stovykla. Ją praveisti buvo paprašytas moterų skyrius. Pora skyriaus ponių tą apsiėmė ir pravedė. Stovykloje buvo ne tik maudomasi, žaidžiama, bet ir lietuvių kalba kiekvieną dieną kartojama.

Daugelio Medellino lietuvių šeimų vaikai mokosi geroje privačioje, katalikiškose mokyklose, arba visiškai juos nuo mokesčio atleidžiant, arba gerokai jį sumažinant. Moterų skyriui tad ten-

ka rūpestis toms mokykloms ruošiant bazarus ir šventes, padėkos ir dėkingumo ženklai, aktyviai prie jų prisidėti ir, nors dalinai, joms už tai atlyginti.

Skyriaus Valdyba, kiekvienu momentu, seka ir neužmiršta savo geradarių kolumbiečių, juos aplankydamos ligos metu ar pasveikindamos jų švenčių — Vardinių proga. Gi tų mūsų rėmėjų ir geradarių — kolumbiečių Medelline turime nemažai.

Taip pat skyriaus narės, ypatingai aktyviai dalyvauja visose viešose bažnytinėse eisenose, bei procesijose, kaip Saldžiausios Jėzaus Širdies procesijoje. Ji čia yra viena iš didžiausių ir iškilmingiausių procesijų miesto gatvėse. Šioje procesijoje skyriaus narės, tautiškais drabužiais pasipuošusios, dalyvauja kiekvienais metais. Į lietuvių grupę ypatingai yra atkreipiamas kolumbiečių dėmesys, nes iš daugelio Medelline gyvenančių svetimtųjų grupių, lietuvių kolonija yra vienintelė, kuri viešai su savo vėliava pasirodo šioje gražioje didžiulėje procesijoje.

Savo narių tarpe skyrius be eilinių susirinkimų, kiekvienais metais iškilmingai švenčia savo metinę šventę su pamaldom, bendra šv. Komunią ir agape. Skyriaus veikloj aktyviai dalyvauja kelios masazistės, grožio salonų savininkės ir trys dantų gydytojos, kurios čia verčiasi laisva dantų gydytojų praktika, augina lietuviškas šeimas ir, nors ir yra labai užimtos, tačiau šiam reikalui visada suranda laiko ir visur mielai prisideda. Narių tarpe turim ir savą solistę p. Birutę Čypienę, kuri visose didesnė mūsų šventėse bei įvairiuose kolonijos parengimuose su savo gražiu sopranu solo visuomet mielai prisideda ir tuo praturtina mūsų programą tiek bažnyčioje tiek salėse.

Mes turime ir nedidelį bažnytinį chorėlį, lietuviško varg. p. A. Armino vedamą. Beveik kiekvieną sekmadienį per lietuviškas pamaldas bažnyčioj yra giedamos lietuviškos giesmės.

Mūsų skyriui anksčiau priklausė daugiau moterų, bet daliai iš Medellino persikėlus kitur gyventi, šiuo metu skyriui priklauso 21 narė. Iš jų penkios skaito savo laikraštį "Moterį", kitos,

Melbourn'o Katalikių Moterų Draugija minint savo Globėjos — Aušros Vartų Marijos dieną — 1955 m. lapkričio 19, su Dvasios Vadovu kun. Pr. Vasariu vidury.

Mūsų moterys

Dr. Agota Šidlauskaitė

Gimusi Lietuvoje vasario mėn. 5 d. 1914 m. žemaičių raseinių tarme kalbančioje šeimoje Kurtuvėnų parapijoje, Šiaulių apskrityje. Dvasioje jaučiasi žemaite, bet išėjusi per Šiaulių Mergaičių Gimnazijos suaukštintą dvasią nedrąsiai kalba apie savo žemaitiškumą. Bebaigiant gimnaziją, 1931-jų metų gruodžio mėn., pašalinta iš 8-sios klasės už veikimą ateitininkų organizacijoje, kuri tuo metu tautininkų valdžios buvo uždrausta ir veikė slapta. Pagelbėta nuoširdaus Biržų gimnazijos kapeliono kun. P. Raudos ir Eksc. vysk. Paltaroko, baigia Biržų gimnaziją eksterno teisėmis 1932 m. pavasarį. Tų pat metų rudenį tęsia studijas Kauno Vytauto Didžiojo Universitete. Linkusi į gamtamokslį, dėl susidėjusių aplinkybių stoja į Teologijos - Filosofijos fakultetą. Studijų metu priversta uždarbiauti, nes neturi teisės į legalią stipendiją, kaip valdžiai "persona ingrata", užima tai vieną tai kitą vietą katalikiškųjų organizacijų vadovaujamuose vienetuose ir tokiu būdu verčiasi iki studijų galo, 1936 m. Tarp 1932 ir 1936 m. eina mergaičių vedėjos pareigas dvejus metus Atkūto Centro Valdyboje, ir dvejus metus Pavasario Centro Valdyboje. Tuo pat metu prisideda prie Kat. Moterų Draugijos propagandines veiklas.

Nors nelinkusi į filosofiją, baigia Filosofijos fakultetą ir Lietuvos Katalikų Universitetui remti Draugijos lėšomis parenkama tolimesnėms studijoms užsienyje. Eksc. vysk. Reinio, vieno iš jos mokytojų pageidavimu, išvažiuoja į Milano Katalikų Universitetą tęsti psichologijos studijų. 1939 m., surinkusi medžiagą disertacijai, kurią

rengėsi ginti Kauno Universitete, priversta atidėti savo mokslinę karjerą ir dirbti kas tuo metu buvo galima. Išrinkta Pavasario Mergaičių Sąjungos Pirmininke, dirba visuomeninį darbą, talkininkauja Socialinei mokyklai, kuri tuo metu jau buvo savo antrą darbo metų veikloje: dėsto pedagogiką. 1940 metų pavasarį prašoma patalokininkauti Italijos Ambasada kaip tarnautoja, sutinka, nes jokia kita tarnyba tuo laiku Lietuvoje nebegarantuoja pragyvenimo. Tų pat metų rugpjūčio mėnesį suareštuojama rusų slaptosios policijos. Kaip visi to likimo sulaukę, ir ji bando kelią į laisvę. Draugingi italai duoda prieglobstį.

1942 m. Italijos Katalikų Un-te, Milane, apgina disertaciją iš vaikų psichopatologijos, o 1943 m. pripažįstamas specializacijos diplomą. Nuo tų metų ji dėsto Milano Katalikų Un-te genetinę psichologiją ir talkininkauja Milano Pediatrinei klinikai konsultacijose. 1945-8 m. dėsto psichologiją Milano Socialinei mokykloje. 1945 m. išleidžiama jos skaitomųjų kursų universi-

tete tekstas "Genetinė Psichologija", jos ir Laboratorijos Direktoriaus Gemelli vardu.

1948 m. imigruoja Kanadon. Pirmuosius du metus, kaip ir visi kiti imigrantai dirba ligoninėje ir šeimose, neapleisdama ir studijų, 1950 m. lanko Minnesota Valstybės Universitetą (Minneapolis, Minn.) "honorary fellow" teisėmis. Nuo 1951 metų pradeda profesūros darbą Kanadoje Ottawos Un-te. Dėsto genetinę ir vaikų klinikinę psichologiją. Nuo 1952 metų dirba klinikos darbą: 1952-3 m. Generalinėje Ottawos ligoninėje, vėliau savistoviai Ottawos psichologijos - pedagogikos mokyklos vardu. Vaikų psichologinė klinika yra mentalinės higijenos programos dalis, dėl to tėvų, mokytojų ir bendrai suaugusių auklėjimas yra esminė dalis. Paskaitų skaitymas ir konsultacijos mokyklose įeina ir dr. Šidlauskaitės programon. Nuo 1954 m. ji yra pakviesta konsultacine psichologe Rockcliffe'o distrikto pradinės mokyklos.

Visuomeninė veikla, kuri atrodė dr.

Aušra Liaudinskaitė - Mašalienė š.m. balandžio mėn. 1 d., iš 18 tautybių, už gražiausią tautinį drabužį laimėjusi I vietą ir išrinkta Velykų parado karaliene Toronte

su juo susipažinusios, žada užsisakyti. Jau keturi metai, skyrių globoja energingas skyriaus Dvasios Vadas kun. M. Tamošiūnas. Jis skyriui nuolat padeda ne tik savo nuoširdžiais patarimais, bet ir nuolat jį paremia pinigais. Jam skyrius už tai yra labai dėkingas.

Šiais metais skyriaus narių laukia dar didesni darbai. Lietuvių Katalikų Komitetui, kurio pirmininku yra kun. M. Tamošiūnas, nupirkus didelį gražų sklypą ir ruošiantis greitai laiku pradėti statybą lietuviškos koplyčios ir lietuviškų namų, bus visur reikalinga skyriaus narių talka, tiek ruošiantis kerti nio akmens pašventinimo iškilmėms, tiek ir dalinai pinigų sukėlime, kaip bazaruose, loterijose ir t.t. Tačiau skyrius laukdamas savos lietuviškos koplyčios ir savo lietuviško kampo, visada ir visur aktyviai talkininkaus ir jų darbus remia.

Nors mūsų Medellino lietuvių kolonija ir yra nedidelė savo gyventojų skaičiumi, tačiau gerų norų ir geros valios lietuvių katalikės moterys čia randa ir rimtų organizacijų bei draugijų ir naujingų, ne tik savam tautiečiui, bet ir savai Tėvynei, darbo.

Petronėlė Leimonaitė - Totoraitienė
L.K. Moterų Draugijos Medellino skyriaus sekretorė.

Šidlauskaitės aistra Lietuvoje, dabar užleidžia vietą profesiniam darbiui. Šis, jos nuomone, nėra vien pragyvenimo šaltinis, bet moralinė pareiga po daugelio metų intensyvių studijų. Lietuviškoj veikloj dalyvauja nors ten kur gali. Šiais metais Ottawos lietuviai pavedė jai vietinės bendruomenės vieneto vadovavimą.

Danutė Vasiliauskaitė - Liaugminienė, anksčiau su šeima gyvenusi Kolumbijoje, nuo 1955 m. rugpjūčio mėn. persikėlė Čikagon ir dirba Allegro School Ballet akompaniatorė. Bogotoje 7 metus dirbo Accademia de Ballet ir tuo pačiu laiku vedė lietuvių bažnytinį chorą.

ALDONA STEMPUŽIENĖ, /Butkutė/, kilimo jurbarkietė, laimėjusi pirmąją vietą iš 100 moterų Clevelando dienraščio suruoštame dainavimo konkurse, dainavimo studijas pradėjo Vokietijoje pas prof. Likanderį. Tuo metu ji dalyvavo Čiurlionio ansamblyje. Studijas tęsė Clevelande, laukdama šeimos padidėjimo, trejetą metų pas Metropolitan operos kontraltą Lilia Robeson. Šiuo metu — pas Carmelą Caffareti, kurios pastatymuose /"Hale Operos Bendrovė"/ yra dainavusi "Traviatą" /Flora/, "Hofmano Pasakose" /Nikolas/, "Rigoletto" /Magdalena/.

A. Stempužienė per tą laiką yra davusi eilę koncertų Clevelande, Čikagoj, Toronte, Hamiltone, kurių programose, šalia liaudies dainų viršija operines arijas.

Nelengvose gyvenimo sąlygose, derindama žmonos ir motinos /du sūnūs 2 ir 4 metų/ bei šeimininkės pareigas su dainavimo pomėgiu, Stempužienė nepraleidžia progų dalyvauti konkursuose /pvz. Metropolitan operos "audition" Clevelande/, kurių tikslas atrankos keliu rasti stipendijatų dainavimo studijoms ir tuo pačiu kandidatų rytdienos operinėms partijoms.

A. Stempužienė yra apdovanota stiprių, jau gerokai apvaldytu, dramatišku sopranu ir gražia scenine išvaizda. Tiek scenoje, tiek privačiame pokalbyje jos laikysena yra maloni, natūrali ir kultūringa.

Apžvalga

M. Gaputytė pakviesta išdininkės pareigoms KKK Moterų D-jos Centro Valdyboje.

Liet. Kat. Moterų D-jos šv. Jono Kr. parapijos skyrius įsisteigė sausio 29 d. dalyvaujant dideliame moterų būriui. Valdybą sudaro: O. Jonaitienė, pirm., A. Augaitienė, vicepirm., P. Stankienė, vicepirm., A. Vaišvilienė, ižd., R. Kulienė, sekretorė. Dvasios vadu pakviestas šv. Jono Kr. parapijos klebonas kun. P. Ažubalis.

Buvo sušaukti du bendri susirinkimai. Antrame iš jų kun. dr. J. Gutauskas skaitė turiningą paskaitą "Religinis savęs auklėjimas".

Kovo 4 d. buvo suruošta agapė, kurioje dalyvavo apie 200 asmenų. Nurtarta agapės ruošti kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį.

Į skyrių įstojo per 50 narių. Susirinkimų metu išplatinta virš 20 egz. žurnalo "Moteris".

Toronto Moterų Šalpos Grupė "Daina" 1955 m. turėjo \$1.065,86 pajamų. Senelių prieglaudoms remti išleido \$767,51. 1956 m. valdybą sudaro: pirm. B. Žiobienė, vicepirm. B. Pabedinskienė ir W. Kundrotienė, sekr. J. Rukšienė, ižd. E. Ališauskienė, parengimų vadovė B. Dambrauskienė.

Gyd. Aldona Užupienė skaitė eilę paskaitų moterims apie moterų ligas.

I. Matusevičiūtė, Kanados Kultūros Fondo pirmininkė, sutiko įeiti "Moters" Redakcinėn Talkon, prižiūrėti žurnalo kalbinę pusę. Ji yra baigusi Lituanistikos skyrių Vytauto D. universitete ir gilinusi lituanistikos studijas Karaliaučiaus universitete. Šiuo metu dėsto lietuvių literatūros ir kalbos dalykus Toronto Aukšt. Lituanistikos kursuose.

Dr. A. Šidlauskaitė vadovauja Otavos Liet. B-nės apylinkėi.

Juzė Daužvardienė, Lietuvos konsulo dr. Petro Daužvardžio žmona, vasario mėn. skaitė paskaitą apie Lietuvą Čikagos miesto Švietimo Tarybos mokytojų posėdyje.

Rasa Gustaitytė "Lituanus" /vasario Nr./ rašo apie šiuometinę lietuvių emigraciją Amerikoje. Ji specializuojasi politiniuose moksluose Oberlin Colledge, Ohio. Pereitais metais dalyvavo Washingtono Semestro programoje, kuriam paruošė studijos projektą apie administravimą pabėgėliams teikiamos pagalbos, pagal 1953 metų įstatymą.

"Lituanus" — žurnalas anglų kalba apie Lietuvą, kuris puikiai reprezentuoja ne tik jo leidėjus — Liet. Studentų Sąjungą, bet ir mūsų tautą bei mūsų kraštą, angliškai kalbančiame pasaulyje. "Lituanus" turėtų lankyti kiekvieną biblioteką ir kiekvienus namus, kuriuose angliškai kalbantys jieškos žinių apie Lietuvos kultūrą, jos istoriją, ekonomiką, politinę padėtį ir apie visos lietuvių tautos siekimus.

Redakcijos nariai: **I. Čepėnaitė ir D. J. Valančiūtė**. Redakcijos adresas: Box 652 Station A, Champaign, Ill., USA.

Dail. J. Paukštienė, kurios straipsnis spausdinamas šiame nr., pasižymi savo kūrybišku veržlumu. 1955 m. gruodžio 3-11 d. jos antroji kūrinių paroda buvo Čikagos Maria High School kartu su dail. B. Mūrinu. Dailininkė intensyviai kuria ir toliau. Kviečiama mielai sutiko bendradarbiauti "Moters" žurnale tiek savo plunksna, tiek teptuku. Per eitime "Moters" numeryje matėm jos dvi tapybas.

Onos Brazdžionienės mokinės vasario mėn. 5 d. išpildė tautinių šokių bei kanklių muzikos programą šv. Panos Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos salėje.

Z. Arlauskaitė - Mikšienė režisavo J. Petručio pjesę "Prieš srovę" Detroite.

Detroit 1944 m. įsteigtas Kareivių Motinių Klubo vardas pakeistas į Detroito Lietuvių Moterų Auxiliary. Klube dalyvauja daug Amerikoje gimusių lietuvių. Klubas siekia suverbuoti šiais metais ligi 500 narių.

Aldona Stempužienė dalyvavo Vasario 16-tos koncerte Toronte ir Hamiltone.

Aldona M. Grudzinskaitė - Grinis baigė Roosevelt universitetą Čikagoje, gaudama biologijos bakalauro laipsnį.

Marijos Pečkouskaitės - Šatrijos Raganos minėjimas Čikagoje įvyko balandžio 8 d. Rengė "Giedros" ir "Šatrijos" korp! Minėjime paskaitą skaitė **Aldona Augustinavičienė - Nasvytytė**, neseniai Clevelando universitete gavusi magistro laipsnį.

Uršulė Gurkliūtė - Gudienė 1955 m. išleido eilių rinkinį "Žaibai". Be to, anksčiau yra išleidusi "Eiles" ir "Komedijėles" — scenos vaideliai buvę populiariūs ir dažnai vaidinami Amerikos lietuvių įvairiuose rengimuose.

Amerikon atvažiavo 1909 m. Nuolat buvo įsijungusi į lietuvišką veiklą, buvo 9 organizacijų narė ir daug kur įeidavo į valdybas. Bostone, jos vyrui Pr. Gudui redaguojant "Darbininką", padėjo jam šį darbą dirbti. Išlaugino du sūnus ir dukterį, kurie visi yra baigę aukštuosius mokslus.

Pažymėtina, kad Uršulė Gudienė yra mokytojavusi bene pirmoje kun. F. Kermešio suorganizuotoje pradžios mokykloje Surdegio miestelyje, Lietuvoje. Kilusi iš Šarkiškių km., Subačiaus parap.

Birutės Moterų Draugija, 30 metų sukakties proga, Vasario 16 gimnazijai paskyrė dvi premijas po \$25, vieng už sportą, kitą už rašinį "Kodėl mes privalome išlaikyti lietuviybę".

Aldona Stempužienė ir Vaclovas Verikaitis pasirašo autografus po Vasario 16 minėjimo koncerto Hamiltone, įvykusio 1956. II. 19.

Straipsnių ir kitokios medžiagos rinkimu "Moteriai" Čikagoj rūpinasi Red. Talkos narės D. Augienė, S. Semėnienė ir F. Manelienė.

Religinio meno parodoje, kurios iškilmingas atidarymas buvo kovo 11 d. šv. Kryžiaus salėje, Čikagoje, dalyvavo 8 moterys: Jadvyga Dobkevičiūtė - Paukštienė su dviem aliejaus darbais, Bronė Jameikienė su trimis vitražais, Bronė Lukšaitė su TT Jėzuitų bažnyčios Urugvajuje projektu, sesuo M. Mercedes su šešiais tušo ir vienu aliejaus darbu, Anelė Pagalytė — aliejus, Danutė Sakalauskaitė — dvi akvarelės, Anastazija Mažeikaitė - Tamošaitienė — kilimas, Aleksandra Vitkauskaitė - Merker — aliejus.

Kovo 28 d. Br. Jameikienei už vitražą paskirta \$100 premija.

Dr. O. Labanauskaitė ruošia pluoštą atsiminimų apie M. Pečkauskaitę, kurią ji artimai pažino.

Emilija Pačiūtė - Tutlienė Čikagoje stilingais ir skoningais lietuviškais tautiniais rūbais puošia mūsų lietuves. Jau vien "Dainavos" ansamblio dalyvių du trečdaliai savo tautinius rūbus yra išsiausdinusios pas E. Tutlienę. Šio dailiojo meno meilė yra įskiepijusi E. Tutlienės motina, kurios skrynios buvo pilnos dailiai pačios austų drobinių ir vilnonių audinių. Tai buvo žemaičių Naumiesty. Dvi E. Tutlienės dukros eina aukštuosius mokslus: Regina studijuoja komercinį meną Art Institut of Chicago, o Dalia — antropologiją Urbanos universitete. Abi mėgsta sportą.

S. Pipiraitė - Tomarienė parengė Motinos Dienai pritaikytą montažą Čikagos moksleivių tautiniam ansambliui.

Aldona Augustinavičienė Western Reserve universitete gavo magistro laipsnį prancūzų literatūroje.

Šv. Kazimiero Seserų Rėmėjų D-jos vajas vakarienė įvyko vasario mėn. Buvo pagerbtos sukaktuvinėskės, amžinos narės ir kitos geradarės-iai. Suvaizdinta Dalios Noreikaitės paruoštas vaizdelis "Pamylėk, lietuvi, tą brangią žemę".

O. Bažkienė eina PLB Krašto Valdybos pirmininkės pareigas Paryžiuje.

G. Grigaravičiūtės - Johnston paveikslai buvo išstatyti Coventrio parodoje ir Leamington Royal Spa galerijoje, Anglijoje.

Londono, Anglijoje, šv. Onos Moterų Draugijos 1956 m. valdybą išrinktos: Liūdžiuvienė, Jurienė, Bulaitienė, Černienė, Jurkonienė, Vikanienė, Mineikienė.

Škotijos LK Moterų D-jos suvažiavimas įvyko Craigneuk sausio 29 d. Dalyvavo atstovės iš Glasgovo, Bellshill, Craigneuk ir Holytown, atstovaudamos apie 200 narių. Į valdybą 1956 m. išrinktos: U. Klesevičienė, pirm., U. Bančevičienė, pirm. pagalb., U. Brady, kasin., M. Mačiokienė, rašt.

Ona G. Ožinskienė, kuri veda skyrių "Moteris ir Pasaulis" "Argentinijos Lietuvių Balse" ruošiasi aplankyti Urugvajaus lietuvių koloniją.

Jadvyga Kuncaitenė dirba Kordobos universitete kaip mokslinių veikalų vertėja į ispanų kalbą. Ji yra trijų vaikų motina. Naudoja aštuonias Europos kalbas.

S. Semėnienės straipsnį "Pradedančiai žurnalistai" persipausdino "Argentinijos Lietuvių Balsas" "Moteris ir Pasaulis" skyriuje.

Sveikiname motinas

V. Vaitiekūniene, Melbourne, susilaukus sūnaus.

Marija Žvirblytė - Jasutienė Bs. Aires veda gerai įrengtą nuosavą galanterijos prekių krautuvę.

Lilija Stodolnikaitė atvyko iš Bs. Aires į Vašingtoną gilinti medicinos studijų.

M. A. Žmuidzinaitė dirbanti Bahia Blanca mieste mokytojos darbą yra veikli Argentinoje gimusi lietuvaitė.

300 vienuolių moterų mobilizuotos dirbti Čekoslovakijos Škodos fabrikuose.

Lily Pons, prancūzų kilmės pasaulinio garso sopranas, dainuoja Niujorko Metropolitan operoje jau 25 metai. Ji nevartoja alkoholio, nerūko. Savo butą Niujorke įsirengusi prancūziškai stiliume.

Minou Drouet, 8 metų amž., yra jauniausia Prancūzų Rašytojų Draugijos narė. Jos geniali poezija patraukė rašytojų dėmesį. Buvo speliuojama, kad jai padeda pamotė, tačiau pakviesta pas draugijos pirmininkę, ji ten pat parašė 38 eilučių eilėraštį per pusę minutės. Jos mėgiamiausias žaistas šuniukas Le Poulignen.

Pašto dėžutė

Redakcija kviečia skaitytojas pasisakyti įvairiais bendro intereso klausimais. Laiškai gali būti pasirašyti ir slapyvardžiu, tačiau pavardė ir adresas atsiunčiamas redakcijos žiniui.

Onutei Karužaitėi, į straipsnį "Darbininkas", nr. 4 iš sausio mėn. 17 d.

Jūsų pastaba, žinoma, yra teisinga. Ši tema yra labai aktuali ir plati. Bet gaila, kad aš pirma buvau įdėjus į "Tėviškės Žiburius", moterų priedą. Ten buvo labai plačiai aprašyta ir išnagrinėta visos priemonės ir būdai, kaip to siekti. Į "Moterį", daviau tik apibraižą tos temos, už tai ir išėjo taip neaiškiai, kaip ir neišvystyta — nebaigta.

Ačiū už teisingą pastabą.

L. Gailiūšienė.

Dirbančios fabr. ar įstaigose pageidauja greitų ir skanių pietų paruošimo receptų. Prie šio gyvenimo tempo kaip matai ir lietuvi moteris taikosi. Sako, malonu turėti gerų receptų ir komplikuotesnių, bet reikia gauti ir greitai paruošiamų.

Štai kitos prašo, kad būtų netik aprašyta, apie mezgimo, siuvimo mokėjimo reikalingumą, kaip lietuvi moteris gražiai išmezga ar išmegzdavo raštuotas pirštines, megztinius ir tt. bet, kad būtų vaizdžiai paduotos raštas ir

jo išmezgimas su aiškinimu. Paprastu būdu megzti daugelis moka, bet raštų išmezgimo ne daugelis.

Toliau pageidauja ir vaikų psichol., vaikų auklėjimo, kūdikių sveikatingo auginimo, higienos ir panašių dalykų straipsnių.

Yra daug tokių moterų, kurios "kanda" amerikonišką spaudą ieškodamos atsakymo į šiuos klausimus. Jos jų randa "Parent's", "Women's Companion" ir kt. žurnaluose, tad kodėl gi neturėti savyje žurnale šios srities medžiagos?!"

Jadvyga Damušienė,
Cleveland.

"...Sveikinu Jus apsiėmusią tokių sunkų ir kilnų uždavinį atlikti, — parodyti Lietuvos moterį visame jos gražume. Ji žengia per svetimas žemes, tautiškais rūbais apsirengusi, su maldaknyge, žaliom rūtom papuošta, rankoje, skleidama švelnų moteriškumą, susijusį su didvyriškų žygių atbalsiu, kuris per erdvę atsakmba iš anapus geležinės uždangos. Moteris anapus uždangos — didvyrė, "Moteris" laisvame pasaulyje — lietuviškos didvyriškos dvasios palaikytoja bei puoselėtoja. Tegyvuoja mūsų "Moteris"!".

Karolė Pažėraitė,
Sao Paulo.

"Kadangi tėvais ir motinomis būti prieina eile jaunimui svetur užaugusiam, ar nebūtų naudinga, kad "Moteris" rinktų iš dar atsimenančių mūsų kalbos vaikiškąją tautosaką: lopšinės dainėles, katutes, kykavimus ir kūdikiškojo amžiaus pasakėles su galu ir be galo; vaikai nepajėgiamų išarti žodžių pamainų ir panašių dalykelių.

Jaunoms motinoms nereikėtų savintis svetimosios kalbos, kuri ir psichologiškai svetimajam vaikui priklauso. Kūdikio pirmoji pradedamoji kalba galėtų būti lietuviška — aukštaičių ar žemaičių tarme — gal vistiek".

U. Jauniškienė,
Chicago.

"Ar nebūtų galima patiekti medžiagos apie tautinių audinių tapymą sienose. Prisimenu dar iš Lietuvos, kur "Naujojoje Vaidilutėje", buvo patiekti du labai gražūs kambarių dekoravimo eskizai: vienas lietuviškų audinių, antras dekoratyvinių tulpių, jie buvo taip gražūs, kad net dabar mano atmintyje kaip gyvi stovi, tik nežinau kur atrasti tas "Naujasias Vaidilutes" 1937 - 41 metų, o radus nufotografuoti. Tai būtų labai įdomu dabar ir tiktų, kai čia tiek daug kas statosi savus namus, šią lietuvišką kambarių tarpą atskleidus".

E. Radzevičiūtė,
Chicago.

"Nuo to laiko, kai bolševikai uždarė visus septynis Lietuvos moterų žurnalus, visada ilgejausi savojo laikraščio. Ir kai dabar pagaliau sulaukiau, negaliu atsistebėti, kodėl taip ilgai teko laukti? Juk pirmieji laisvi lietuvių laikraščiai pradėjo rodytis prieš dešimt metų Vokietijoje, o vėliau ir visur kitur Vakaruose. Ir moterų skaitytojų, be rods, visada buvo apstu. Bet šiaip ar taip, džiaugiuos, kad "Moteris" jau su mumis. Prašau, siųskite ją man.

O Redaktorei ir Administratorei — geriausi linkėjimai!"

Jūsų Adelė Čibienė,
Bostonas.

MADOS

Paprastoms, tiesioms linijoms dominuojant šio sezono rūbuose, akcentas yra ant skrybėlės. Skrybėlės yra didesnės, puošnės, jų medžiagos brangesnės, įvairesnės. Tačiau prieš užsidedama tą didžiąją plačiabrylę apsvarstyk ne tik tai su kuo ją dėvėsi, ne tik tai savo galvos dydį, bei veido pavidaį, bet ir savo ūgį, bei svorį. Skrybėlė turi pagražinti, bet ne "paskan-dinti" dėvėtoją.

Priedai

Madų ekspertai sako, kad gerai apsirengusiai moteriai didžiai svarbu esą kreipti reikiamą dėmesį ne vien į drabužį, bet ir į su juo dėvimus priedus: rankinuką, batus, pirštines, etc. Jie mano, kad šie pastarieji yra didesnė problema dėvėtojai, negu pats drabužis.

FILMAS

Geras filmas žiūrovą praturtina, blogas filmas — jį apvogia. Tyrinėjant jaunų nusikaltėlių padarytus kriminalinius nusikaltimus, dažnas pasiaiškina, kad planuodamas nusikaltimą jis sekęs vieno ar kito filmų didvyrio pavyzdžiui.

Stambieji filmų gamintojai, jieškodami piniginio pasipelnymo pataikaudami žemesniems žiūrovų polinkiams pagamina filmų, kurių iš viso nevertėtų žiūrėti, nes tai yra tuščias gaišinimas laiko ir pinigų.

Kaip pasirinkti? Reklamos dydis nėra filmo gerumo pažymys. "Vox populi" irgi ne visuomet galima pasitikėti. Ilgiausia eilė, gali reikšti menkavertį dalyką. Daugiau pasako kaikiurių filmų direktorių vardai: Alexander Korda, Arthur Rank ir Ealing studijos yra davusios ištisą eilę pasigeretinių filmų. Toliau yra visa eilė artistų, kurie nevaidina menkavertėse filmose: Jane Wyman, Grace Kelly, Vivian Leigh, James Mason, Gary Cooper, Marlon Brando, Lawrence Olivier, Jean Simmons, James Stewart, suminėjome tikrai keletą jų.

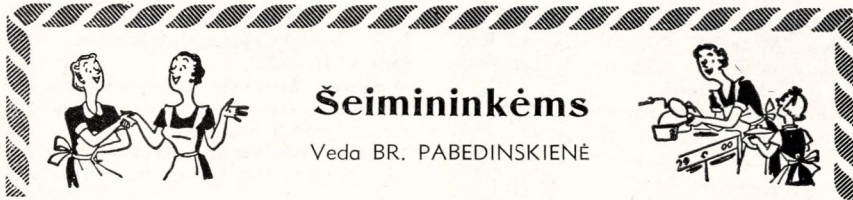
Katalikų spaudoje galima rasti filmų klasifikaciją. Klasės A 1 filmai rekomenduojami bendram publikos lankymui, klasės A 2 — tikrai suaugusiems. Klasė B pažymėta "objectionable" sudaro filmai, kurių iš viso neverta žiūrėti. Klasifikuotų filmų sąrašas galima rasti katedrų ir bazilikų prieangiuose.

Ieškant filmų įvertinimo neverta pasitikėti reklaminio pobūdžio žurnalais. Gera periodinė spauda paprastai duoda objektyvų vieno ar kito filmo įvertinimą. Skaitytojai vėl galėtų kelti klausimą, nes spaudą irgi galima panašiai klasifikuoti, kaip ir filmus, bet tai jau būtų vėl atskira tema.

Po Brolių Motūzų Filmų

— Mama, aš norėčiau būt Lietuvoj. Aš tik eičiau per gatves, mosuodamas vėliava per visą dieną.

— Tu nedarytum nieko panašaus.

Šeimininkėms

Veda BR. PABEDINSKIENĖ

KVIETIMAS SVEČIŲ PRIE STALO

Dalyvaujant garbingiems svečiams pietuose ir neturint tarnų, kurie praneštų, kad pietūs paruošti, šeimininkė pati kviečia svečius prie stalo. Jei yra augštas pareigūnas ar dvasiškis, jis pirmas eina į valgomąjį šeimininkės lydimas. Kitu atveju šeimininkas eina pirmas su poniu, kuri sėdės prie stalo jo dešinėje. Kiti svečiai juos seka nedarydami trukdymo tarp durų. Šeimininke eina paskutinė su ponu kuris sėdės jos dešinėje (t.y. vyresnis amžiumi ar padėtimi). Prie to asmens ji artinasi kviesdama svečius prie stalo.

Jei vaišės yra draugų tarpe, šeimininkė kviesdama eina pirmoji ir nurodo vietas svečiams. Yra labai nemandagu šeimininkei pakvietus vis dar nesijudinti iš vietų ar teisintis kad dar neišalkę.

FARŠIRUOTI AGURKAI

Proporcija: Agurkų sulig noro. Svogūno 1 št., virtų keturkampiais piaustytų morkų 5 šaukštai, virto kumpio 1 puodukas, virtų kiaušinių 1-2 št., sviesto arba alyvos 1-2 šaukštai, grietinės 1 šaukštas, pipirų, druskos, citrinos sunkos sulig skonio.

Darbas: Agurkus nulupti, nupiauti vieną galą. Per nupiautą galą išimti sėklas. Supiaustytą kumpį, sukapotus kiaušinius, spirgintą svogūną, virtas morkas, pipirus, citrinos sunką ir grietinę sumaišyti ir prikimšti agurkus. Sudėti į puodą, užpilti sviesto ir šutinti 15-20 min. Jei duodami šalti, šutinti alyvoje. Duoti su grybų sosu, šaltus su majonesu.

OMLETAS SU GRYBAIS

Iš 4 ar šešių kiaušinių iškepti omleto du rutulius: gerai kepti du ant dviejų skauradų. Šviežius grybus išvirti, supiaustyti pailgai, pakepti svieste, pabarstyti pipirais ir druska. Dėti grybus

Tu eitum į mokyklą, kaip čia eini. Žmonės dirba Lietuvoj. Aria sėja, mokoši. Matei, kaip statė tiltus, tiesė geležinkelius.

— O, boy, koks tiltas! Aš norėčiau matyt, kaip sėja. O, kodėl mokyklose nebuvo vaikų?

— Kodėl nebuvo vaikų? Matyt buvo atostogos, kai filmavo.

— Mama, o kodėl tu man nepasakojai apie vežimus su lankais? Aš norėčiau važiuot su lanku. Tu sakei, kad arkliaus kinko, kaip čia.

— Mes nevažinėjom su lankais. Aš net nemačiau su lankais pakinktų Suvalkioj.

— Aš nevažiuosiu į Suvalkiją. Aš važiuosiu ten, kur valgyt verda, kaip skautų stovykloj. Ir aš turėsiu arklį, mama, ir josiu į lenktynes. Boy, kaip man patiko sportininkai! Mama, kodėl jie kėle rankas, kai sveikino Prezidentą? Ar jis buvo kaip Hitleris?

— Jis nebuvo, kaip Hitleris. Tau laikas ruošti pamokas, Algiuk. Aš baigsiu sudėt indus. Bėk.

tarp dviejų rutulių omleto, dar pakepti, apipilti sviestu ir valgyti.

KEPTA ŽUVIS

Proporcija: 2 svarai žuvies be kaulo (galima šaldyta) 1/2 puoduko piaustytų svogūnų, 1/4 puoduko sviesto ar margarino išleisto, 1 1/2 puoduko baltos duonos sausainių maltų (crumbs), 1/2 puoduko tarkuoto aštraus sūrio (galima cheddar), 3/4 puoduko pieno ar lengvos grietinės, truputį druskos ir pipirų.

Darbas: Iškepti kepimo indą. Užkaitinti pečių iki 350° F. Pakepti svogūnus svieste iki geltonumo. Pridėti druskos, pipirų, duonos sausainius ir tarkuotą sūrį. Išmaišyti gerai su šakute, kad gerai susijungtų. Dėti žuvį į keptuvę, ant žuvies visą paruoštą faršą palieti pieno ar smetonių ir kepti 45 min.

NEAPOLITANIŠKI MAKARONAI

Proporcija: 2 oz. champignonų, 2 oz. rūkyto liežuvių, 4 oz. virtų kumpio, gabalas (1/2 sv.) šutintos sviesto veršienos, 1/2 sv. makaronų, 1 šauktas vyno (jei yra Madeira), tomatų košės 2 šaukštai, 4 oz. tarkuoto sūrio.

Darbas: Makaronus išvirti sūdytame vandenyje 15-20 min. Smulkiai piaustytus virtus champignonus, liežuvį, kumpį ir veršieną sudėti į puodą ir sukaitinti svieste, įdėti vyną ir tomatų (išleistus bulione 1/2 puod.). Šitą mišinį sujungti su virtais makaronais, užbarstyti tarkuotu sūriu ir užpilti kiek sviesto.

AVIENOS KEPTAS KUMPIS

Nuimti taukus ir plėves nuo kumpio ir ištrinti druska. Aplaistyti karštu valgomu actu ir palikti per naktį. Padaryti marinadą iš 3 puodukų vyno, svogūnų, lauro lapelių, petruškų, gvazdikėlių ir pipirų cielių. Toje marinadoje laikyti kumpį 3 dienas šaltai. Išėmus vėl ištrinti druska. Prikaišioti lašunukais ir kepti karštame pečiuje svieste, skaitant 12 min. svarui mėsos. Kepant laistyti iškošta marinada. Ketvirtį valandos prieš valgant užpilti grietinės 2 šaukš. ir toliau laistyti. Valgyti su keptomis bulvėmis ir tuo pačiu sosu, kuriame kepė.

VIŠTIENOS SALOTAI

Proporcija: 3 puod. virtų ryžių (1 puod. nevirtų), 1 1/2 puoduko gerai prispaustos virtos piaustytos vištienos, 1 puod. piaustytų salerų, 1 1/2 puoduko pusiau perpiautų ir be sėklų vynuogių, 1/2 puoduko stambiai piaustytų riešutų ar migdolų, 1 puodukas majoneso. Druskos, pipirų sulig skonio.

Darbas: Išvirti ryžius, kad išvirtų būtų 3 puodukai, atšaldyti kambario temperatūroje. Sumaišyti: vištieną, salerų, vynuoges ir migdolus bliūde, pridėti ryžius, majonesą, užbarstyti druskos ir pipirų. Lengvai su šakute permaišyti, kad nesusitrintų į košę, pastatyti šaltai vienai valandai. Iškloti

pusbliūdį salotais, sudėti mišrainę ir apibarstyti smulkiai kapotomis petruškėmis.

Patarimai šeiminkėms iš Lietuvos

Viena ponija rašo:

„Šiandien taisau labai gardžius pusryčius, patarčiau ir Jums pamėginti:

Saulėgrąžų alyvoje pakepta duona ir miežinė kava su ožkos pienu. Na, nieko skanesnio nerasi...

Arba pietums: šutinti kopūstai su alyva ir bulvėmis. Bulves būtina virti su žievute, nes taip daug gardžiau. O vakarienė: duona su margarinu ir arbata iš liepų žiedų ir juodgavėlių...

Žinote, su margarinu būtinai, nes taip daug gardžiau ir ne taip riebu. Tik dukrė nenori nei margarino, nes bijo nutukti...

AR ŽINOTE...

● Kad norint greit apkepti svogūnus, reikia užbarstyti cukraus kepat, bet reikia greit maišyti, kad nesudegtų.

● Kad sprogusius kiaušinius reikia virti ant garo įdėjus į sietelį. Savaimė suprantama, virimo laikas bus ilgesnis porą minučių.

● Kad norint pašalinti nemalonių kvapą nuo peilio kuriuo piovėte svogūną, reikia supiaustyti žalią morką ir kvapas prapuls.

● Kad migdolai nešokinėtų kopojant juos ant lentos, reikia, prieš kopojan, lentą apibarstyti smulkiu cukrumi.

NEMALONI PADĖTIS

Šeiminkė turi viešnią daug kalbančių ir ilgai sėdinčių. Šeiminkas būdamas sode ir manydamas, kad viešnia jau išėjo, šaukia:

— Ačiū Dievui! Kvaila senė galų gale jau išėjo?...

Jo žmona labai simpatyškai atsako:

— O, taip, ji jau visa valanda kaip išėjo. Dabar pas mane yra ponija Žagarienė...

Ar jūs galėtumėte taip greit susiorientuoti ir mandagiai išeiti iš tokios nemalonių padėties?

Tarp mūsų kalbant...

AR SUNKU?

Mes moterys mėgstame vaikytis naujovių, net jei ir ne visados jos yra priimtinos. Deja, vieno tikrai sektino papročio svetimuosiuose jokių būdu negalime pasisavinti. Būtent, prisidengti galvą einant į bažnyčią. Ir bene būsimė likusios visų tautų tarpe tik vienos, kurios apsilankymo į Dievo namus nieku neišskiriame nuo apsilankymo į paprasčiausią iškylą ar sporto rungtynes.

Net jei ir nenorėtume vaikytis svetimybų, tai ir savo tautos papročiuose galėtume rasti tą pačią, o gal dar giliau glūdinčią, pagarbą, reikiamą Dievui pridengiant galvą Jo namuose. Atsimenu, dar vaiku esant sena močiutė sakydavo: „Vaikeli, kol turi kasas, į bažnyčią gali eiti vienplaukė, jei jas nukirpsi, neiženk ten neprisidengusi galvos“.

Kasos mūsų tarpe jau išnyko, tad eidamos į maldos namus prisidenkime galvas. Ar sunku?

E. Senkuvienė.

TELL CANADIANS AND THE WORLD ABOUT LITHUANIA!

Give your English-speaking friends a book about Lithuania from "dalgininkai" of 1863 to Kaunas opera and Palanga, also about one third of Lithuanian nation in the U.S.A.:

AN IMMIGRANT'S STORY

By Arejas Vitkauskas

Price \$3.75. Send check or money order to: Philosophical Library, Inc., Publishers P.O. Box 1317, New York 8, N. Y.

THIS IS THE FIRST AMERICAN BOOK WITH GREEN LITHUANIAN RUTA ON ITS COVER. KEEP ONE BOOK ON YOUR TABLE.

BENDRADARBIAVIMAS

Žmona vyrui: — Aš suplausiu indus, tu sušluostyk, o Jonukas tegul rankioja šukes...

AUKOJO:

Liet. Katalikių Moterų Draugijos Toronto skyrius \$25.00
Dr. A. Šidlauskaitė \$10.00

Sekantis "Moters" Nr. 4/5/ išeis liepos mėn. pradžioje. Medžiagos laukiamė ligi birželio 10 dienos.

Mielosios "Moters" platintojos

Savanorės platintojos, surinkusios daugiausia prenumeratų:

Liet. Stud. Korp! "Giedra, Čikagoje 62 prenumeratas,
J. Damušienė, Clevelande, 48 pren.
D. Augienė, Čikagoje, 54 pren.

Savanorės platintojos, surinkusios virš 15 prenumeratų ir išplatinusios daugiau kaip po 25 egz. "Moters":

O. Stankūnaitė, Montreal,
P. Jasienė ir M. Šaulienė, Paterson,
K. Meškauskienė, Hamilton,
K. Kebliuskienė, Brockton,
R. Petronienė, Boston,
E. Pauliukonienė, Worcester,
V. Kundrotienė, Detroit,
A. Prunskytė, Chicago.

Nuoširdžiai dėkojame už talką. Laukiame ir daugiau savanorių "Moters" platinimo darbe.

Administracija.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Literatūros Lankai, Nr. 6, Buenos Aires, 1955 m.

"Žaibai", Uršulė Gudienė. Išleido "Tėviškėlė" Čikagoje.

"A Modern Apostle", kun. K. A. Matulaitis, MIC. Angliškas leidinėlis apie Dievo tarną arkiv. Jurgį Matulevičių.

"Eglutė", vaikų laikraštis. Jei jūsų šeimoje yra "Eglutės" skaitytojų amžiaus vaikų—užsakykite jiems laikraštėlį. Kaina \$3 metams. Adresas: "Eglutė", Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn., USA.

Dr. K. ŽYMANTIENĖ

GYDYTOJA ir CHIRURGĖ

1393 Dundas St. W.

(tarp Gladstone ir Rusholme)

Telefonas OL. 6851

Toronto, Ont.

Priima ligonius, gimdyves ir moterų ligomis sergančias kasdien nuo 1-3 ir nuo 6-8 val. p.p., šeštadieniais nuo 11-2 val. p.p., kitu laiku pagal susitarimą.

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

"Tėvynės Prisiminimai"

Kiekvieną šeštadienį
nuo 12 val. iki 1 val. vidudienį
iš Toronto stoties CKFH
banga 1400.

Programos vedėjas

J. R. SIMANAVIČIUS

77 Salem Ave., Toronto, tel. OL. 1274

"MOTERS" REDAKCINĖ TALKA

Kanadoje, Toronte — P. Abromaitienė, B. Pabedinskienė, F. M. Yokubynienė, gyd. A. Užupienė, I. Matusevičiūtė (liet. kalba), Z. Daugvainienė (korektūros).

A. Tamošaitienė, Kingston;

Sesuo M. Felicija, Montreal;

Dr. A. Šidlauskaitė ir Dr. M. Ramūnienė, Ottawa.

JAV valstybės: Chicagoje — D. Augienė, Dr. O. Labanauskaitė, S. Semėnienė, G. Manelienė, A. Rugytė;

New Yorke: M. Galdikienė, S. Narkeliūnaitė, Nelė Mazalaite;

Clevelande — L. Gailiūšienė, Dr. M. Žilinskienė;

K. Grigoitytė - Graudušienė, New Jersey;
Alė Rūta - Arbačiauskienė, Birmingham.

Redakcinę Talką sudaro:

- "Motery" telpiančių skyrių organizatorės;
- Bendradarbės duodančios metuos ne mažiau dviejų vertimų straipsnių, originalios kūrybos, vertimų, apžvalginės medžiagos iš lietuviškojo gyvenimo, bei pasaulinių įvykių ir t.t.
- Aktyviai pasireiškiančios korespondentės bei foto korespondentės.